Balandžio 1914 m.

№ 4 (40).

AIDAI

TURINYS

I. STUD. J. D—NIS: Pažinkime save, tobulinkimės! 149
II. AL. AŽUOLINIS: Meilės kibirkštis. (Eilės). 151
III. BITIKAS: Pavasario audra. 151
IV. STUD. IZ. GUSTUKAS: Lietuvių spauda iki 24 bal. 1914 m. 153
V. B. KASAITIS: Spauda. 158
VI. STUD. L. BISTRAS: Asketika. 163
VII. M. JONIS. Gedimino kalnas. 168
VIII. VIKUTIS: Namon. 171
IX. J—NAS: Vakaras. 173
X. ATEITININKUTIS: Laikraščių apžvalga. . 174
XI. M. NARJAUSKAS: Kijevo Komercijos Institutas. 178
XII. K. P. Amžinasis pavyzdys. 181
XIII. Iš moksleivių gyvenimo. 188
XIV. BIBLIJOGRAFIJA IR KRITIKA. *L. Cl. Fillion*: Historyczne istnienie Jezusa Chrystusa. *P. Martin Gander*: O S. B: Naturwissenschaft und Glaube. *Karl Frank S. J*: Die Entw cklugstheorie im Lichte der Tatsachen. 192
XV. Atsiųstos redakcijai kningos. 196
XVI. Redakcijos atsakai. 196
XVIII. Spaudos klaida. 196
XIX. Priedas: Musų tautinės tvėrybos Žiedai

BALANDŽIO MĖNESIO 1914 METŲ.

T. II. **ATEITIS.** № 4.

Pažinkime save, tobulinkimės!

Žmogus pažins save ne mąstymo laike, bet kada jis ims veikti. Tik stengdamasis išpildyti savo pareigą jis sužinos savo vertę. (Goethe).

Įvairųs abejojimai baigias, kai tik imamės darbo. (Carleil'is).

Pasiliuosuok tik nuo vieno blogo įpročio,— dešimts išnyks drauge. (Rod).

Tankiai tenka girdėti, ypač iš jaunuolių, įvairių skundų: tai, kad nesiseka gyvenime, kad niekas jų neužjaučia, nesupranta, kad neturi draugų ir t. t.

Niekas negali jų patenkinti; jie nuolat skundžias, mažiausiai progai pasitaikius pasakoja visas savo paslaptis; lengvai pasiduoda savo įspudžiams ir net tampa jų vergais; jie neatsargųs, mažai vadovaująs protu savo gyvenime, juose nėra savystovumo.

Sitie žmonės turi daugybę idėjų, planų, bet neistengia vykdinti jų gyveniman, nes valios, energijos stoka, nepasitikėjimas savimi neleidžia jiems tai daryti. Tuos žmones visame lydi nepasisekimas ir jie negali išaiškinti sau to nepasisekimo priežasties. Jie jieško jos pas kitus; jų lyguista savymeilė neleidžia jiems apsvarstyti savo žingsnių; jie tik skundžias, aimanuoja, kaltina visame kitus. Panašiems žmonėms nei į galvą neateina, kad viso jų nepasisekimo priežastis gludi juose pačiuose.

Apsileidimas, valios silpnumas, stoka energijos, blogi įpročiai, palinkimai slepias mumyse pačiuose ir nuo musų pačių priguli, tik reikia tikro noro juos apgalėti.

Gyvenimas rodo, jog žmogaus budas mainos po įtekme ligos, senatvės ir kitų priežasčių. Taigi žmogaus budas, nėra nepataisomas. Kiekvienas iš musų gali perkeisti savo budą, atsikratyti nuo savo ydų, tapti tobulesniu.

Tiesa, tai iš pradžios sunkiai atsieina, bet kiekviena pradžia sunki.

Tečiaus kiekviena iš musų pusės pastanga, mažiausis veikimas nepraeina veltui: jau perėjus kelioms dienoms musų vidujės kovos su blogais įpročiais, palinkimais, mes pradedame jausti kaip pamažu ima augti musų moralės spėkos, o drauge su jomis ir vidujis pasitenkinimas, kuris ir yra didžiausiu atlyginimu už musų pastangas gyventi nauju tobulesniu gyvenimu. Tik kaip augščiau buvo minėta nereikia norėti viską išanksto pasiekti. Lašas po lašui nuolat krisdamas į vieną ir tą pačią vietą išmuša duobę ir net skylę kiečiausioj uoloj.

Vyriausiu tobulinimos įrankiu yra skaisčios, doros mintįs, nes su laiku mintįs pereina į veiksmą.

L. Tolstojus sako: „Norint permainyti savo ar žmonijos nenormalį gyvenimą, reikia kovoti ne su jo apsireiškimais, bet su mintimis, kurios tuos apsireiškimus pagimdė".

Taigi mes turime kontroliuoti savo mintis, duoti joms pageidaujamą pakraipą. Nesakau bijoti, kad štai užeis koki bloga (nedora) mintis, ne, mes reguliodami savo minčių pakraipą, kiekvieną iš jų, gerą ar blogą galime sunaudoti musų dvasiniam augimui, valios lavinimui[1]).

Stud. J. D—nis.

Dorpatas.
13—III—14 m.

[1]) Kas norėtu plačiau su šituo klausimu susipažinti, patarčiau perskaityti: 1) Dr. Harvey'o „Paslaptįs pasisekimo gyvenime" (kaina 45 kap) 2) F. V. Foerster'io „Valios jiega" (Ateities 2 šių metų n-is).

MEILĖS KIBIRKŠTIS.

Sužibo skaisti kibirkštis
Nakties paslaptingoj tamsoj,
Lyg miela, šviesi ateitis
Žydrioj pasirodžius dausoj...
Vis auga ir pliečias liepsna,
Žibėdama skaiščiu ratu:
Tarytum jiega užburta
Ją artina greitai taku.
Keno užburtoji ugnis
Taip auga tamsoje nakties?
Tai meilės maža kibirkštis,
Gaminanti širdžiai vilties!...

Al. Ąžuolinis.

3—III—14.

Pavasario audra.

Iš seno beržyno, kadais kur augo arti girios, liko tiktai plonyčiai jauni septyni berželiai. Glaudžiasi, kuždasi jie tarpu savęs, ką - nors baisesnio pajutę

Taip jie verkė - dejavo, kad atsikraustė kietaširdis Ruduo ir nuplėšė nuo apmirusių šakelių pageltusius lapelius; bįro ašaros ir vilgė jau taip nuo šalčio pastirusius liemenėlius.

Liudėjo medeliai...

Bet nenustojo vilties: manė atsilsėsę po rudens vargų storu uždangalu žilosios žiemos užsikloję. Bet apsivilė... Ji taipgi draskė, kankino be pasigailėjimo savo spiegais berželius.

„Aušra“ buvo skiriama visiems lietuviams. Kadangi lietuvių buta katalikų ir protestantų, taigi, kad neužgavus vienų ir kitų tikybinių jausmų, „Aušra“ tikybos reikalais visai neužsiėmė.

Jos tikslas: „atgaivinti baigiančią nykti Lietuvių tautą“, suteikti jai lygių su kitomis tautomis teisių. „Juk ir mes esame tokie pat žmonės, sako Basanavičius „Aušroje“, kaip ir musų kaimynai, ir norime visomis teisybėmis, prigulinčiomis visai žmonijai, lygiai ir musų kaimynams, naudotis“[1]). „Aušros“ idealas: „laiminga ir susipratusi Lietuvių tauta“. Šiam idealui pasiekti Basanavičius skaitė atsakančiais šias priemones: «skiepyti tėvynės meilę ir drauge surištą tėvų kalbos meilę»[2]).

Kadangi historijos nepažįstą žmonės *semper sunt pueri* (visados lieka vaikais),tatai Basanavičius supažindinėjo «Aušroje» savo skaitytojus su Lietuvos historija, tikyba, papročiais, dainomis, ir kitokiomis senovės liekanomis. Neužmiršo ir dienos reikalų. Rupinosi lietuvių švietimu jų prigimtoje kalboje. Apie kitus Lietuvos reikalus nieko „Aušra“ nekalba. „Bet iš vėlesnio „Aušros“ veikimo matyti, sako kun. Totoraitis, kad jai rupėjo: „spauda lotyniškomis raidėmis, lietuviška kalba bažnyčiose ir teismuose ir aplamai kulturos darbai: ligonbučiai, bankai ir tt.“[3]).

Apie politiką pasakyta: „mes iš pradžios nekliudysime užrubežinės politikos“[4]).

Taip sulig nustatyto programo ramiai sau darbavosi „Aušroje“ kunigai: Baranauskas, Dambrauskas Narkevičius šalip svietiškos iš kaimiečių ir bajorų kilusios inteligentijos ir varė pirmyn tautos atgijimo darbą.[5]).

Bet neilgai buvo lemta „Tėvynės Mylėtojams“ tuo keliu eiti, santarvėje Lietuvos labui darbuotis. Nuo 6 numerio „Aušros“ redagavimas pereina į Prusuose apsigyvenusio Jono Šliupo rankas, kuris, užsikrėtęs Rusijos mokyklose tada buvusiu „madoje“ socializmu, emė skleisti „Aušroje“ savo nuomones, kuriomis užgaudavo bajorus

---

[1]) „Aušra“ № 1, 1883 m.
[2]) ibid.
[3]) „Vadovas“ t. 10 p. 261.
[4]) „Auš.“ 116 pus.
[5]) „Vad.“ 12 t. p. 58.

ir juos prieš save keldavo. Palengvėl pradėjo užgaulioti kunigus, o paskui jau ir tikybą[1]), kuomi prasižengė prieš to laikraščio programą[2]). Matydami „Aušros“ prieštikybinę srovę, susipratę Lietuvos kunigai ir neskaitlinga katalikiška svietiškoji inteligentija pradeda rupintis apie naują laikraštį. 1887 metais pasirodo 7 „Garso“ numeriai ir... pranyksta. Tais pačiais metais rupesčiu ir kaštu Sudergo klebono am. at. Kun. Sidorevičiaus[3]) ir p. Kušeliausko pradeda eiti katalikiškoje dvasioje vedamas laikraštis „Šviesa“, kuris, kaipo valstiečiams skiriamas, atkreipė domą ir į ekonomišką Lietuvos gyvenimo pusę.

Jam rupėjo: prekyba, valstiečių draugijos ir t.t. Po metų t. y. 1888 m. prie „Šviesos“ pasirodo inteligentijai skiriamas priedas. Tais pačiais metais „Šviesa“ užbaigia savo gyvavimo dienas. Laikotarpyje ligi „Apžvalgos“ pasirodymui išleista ir žmonių tarpe paskleista daug maldakningių ir tikybinio turinio knygų[4]).

„Pirmeiviškoji“ svietiškosios inteligentijos dalis nepasitenkina silpnai vedama ir turiniu bei pakraipa jiems netinkančia „Šviesa“. 1889 m. pradeda išleidinėti „Varpą“, prie kurio 1890 m. pradėjo eiti kaimo žmonių reikalams skiriamas „Ukininkas“.

Iš karto kunigija eina kartu su „varpiečiais“, bet jau 1890 m. Lietuvos kunigijos dalis, labiausiai iš Žemaičių diecezijos, atsimetę nuo „Varpo“ bendradarbiauja kun. Sidorevičiaus leidžiamoje „Apžvalgoje“

Seinų diecezijos jaunoji kunigija ir seminarijos klierikai dar darbuojasi kartu su varpiečiais, nenorėdami ardyti palaimintos vienybės[5]). Bet neilgai ir jie kartu darba-

---

[1]) Dievą rašė maža reide.

[2]) Nepaliovus Shupui užgauliuoti tikybos, nustojo kunlgai platinę „Aušrą“ Didžioje Lietuvoje, kas be abėjo nemažai prisidėjo prie jos žlugimo.

[3]) Sidorevičius jau suaugęs įstojo į Seinų dvasiškąją Seminariją. Nustojęs arti ar ką kitką dirbti, išskleidęs rankas giedodavo: „Dominus vobiscum“ (Viešpats su jumis). Budamas Seminarijoje padarė apžadus per visą savo gyvenimą nevalgyti mėsos jei liks kunigu. Likęs kunigu apžadus išpildė.

[4]) Tame pat laike pirmą kartą pasirodė paveikslėliai su lietuviškais parašais.

[5]) Nors tas tautiškas darbas nepigiai jiems (seminarijos klierikams) apsėjo. 1893 m. iš seminarijos prašalino Miluką, kuris Amerikoje pra-

vosi. Jau 1893 m. Seinų seminarijos klierikai lieka nepatenkinti, „Varpo“ redakcijai sudarkius jų sustatytą kalendorių.

Toliau „Varpe“ pradėjo talpinti dvasiškiją pajuokiančius straipsnius. Bet ir tai dar pro pirštus praleido. 1894 m. „Varpe“ patilpo aštri Leono XIII enciklikos[1]) kritika, kuri ir buvo priežastimi galutino jaunosios kunigijos ir Seinų Seminarijos klierikų nuo „Varpo“ atsimetimo; tas įvyko 1895 metais. Atsimetę nuo „Varpo“ ir, žinodami katalikiško laikraščio svarbą, pradėjo rupintis naujo laikraščio išleidimu. Laikraščio leidimas tai ne vieno ir ne dviejų darbas. Čia reikia daugiau organizuotos protiškos pajiegos. Kad suradus tų, laikraščiui leisti reikalingų pajiegų, Seinų klierikai iš savo tarpo deleguoja draugą Pr. Bučį[2]) ir Akademijos studentą Dubinską, pasitartų tame dalyke su Vilniaus ir Kauno seminarijų klierikais. Pr. Bučys atvažiuoja į Vilnių, kur susitinka su grįžtančių iš Peterburgo Dubinskiu, tariasi su Vilniečiais, bet šiems nesutikus nuvažiuoja Kaunan, kur juodviejų užmanymai liko tuomet buvusių seminarijoje Tumo ir Vizbaro karštai priimti. Taip sutarė išleisti naują laikraštį, kurį 1896 m. ir pradėjo leisti, ką tik Seminariją baigęs kun. Juozas Tumas, nelaukdamas galutino iniciatorių nutarimo. Jo leidžiamas laikraštis vadinos Tėvynės Sargu“.

Pirm negu pakalbėsim apie „Tėvynės Sargo“ uždavinius, atsakysim į klausimą: kodel jie (klierikai) buvo nepatenkinti tuomet leidžiama „Apžvalga“, kuri buvo vedama krikščioniškoje dvasioje, rupinosi vargšų reikalais, elgėtų globa, savyšalpa. Prie progos paminėsiu, jog „Apžvalga“ kritikavo kunigų, Lietuvą lenkinančių ganytojavimą; reguliavo lietuvių kalba bažnyčioje. Kritikavo bedieviškas varpiečių pažiuras, ragino prie sveiko krikščioniško mokslo ir apšvietos[3]).

dėjo leisti „Vienybę Lietuvninkų“. Tokia pat bausmė laukė ir kitus veiklesniuosius klierikus, iš kurių nevienas šiandien yra visuomenės veikėjas, mokslo vyras ir t. t.

[1]) Į lenkų kunigus rašyta.

[2]) Dabar akademijos inspektorius.

[3]) Litwa-Römer'o 220 pus.

Nebuvo patenkinti delto, kad „Apžvalga“, kaipo liaudžiai skiriama, negalėjo aprupinti inteligento reikalų ir buvo spausdinama baisiai sudarkyta lietuvių kalba.

„Tėvynės Sargo“ vedėju pasirašydavo p. Vaišgantas (kun. Tumo pseudonimas). Tas laikraštis gina Bažnyčią ir dvasiškiją nuo varpiečių užpuldinėjimų, rupinasi apšvieta, tikyba ir lietuviška kalba. Aštriai kritikuoja pradinėse mokyklose vartojama mokinimo sistemą, ragino steigti vartotojų draugijas ir t.t.

Nuo 1900—1902 m. ėjo Kun. Tumo leidžiama „Žinyčia“, kuri paskiaus susiliejo su Amerikoje išeinančią „Dirva“. Beto 1903—1904 m. ėjo „Kryžius“[1]).

Visi šitie raštai buvo draudžiami. Buvo įsakyta per sieną nepraleisti jokio laikraščio, jokios knygelės. Sulig „Draugo“[2]). Rusijos muitinė nuo 1891—1893 m. konfiskavo 37,718 egz.; nuo 1894—96=40,339;—1897—99=39,024; 1900—1902=56,182.

Bet jau artinosi laikas, kada ir Didžiajai Lietuvai turejo nukristi priespaudos pančiai ir ant Lietuvos padangės regračio turėjo užtekėti nauja laisvės žvaigždelė, kurios pasirodymas ne vieno lietuvio širdį pripildė džiaugsmu.

Tai buvo 24 balandžio 1904 metais, kada išleistas tapo Augščiausias įsakymas, leidžiąs lietuviams šioje sienos pusėje išleidinėti knygas ir laikraščius lotyniškomis raidėmis.

Pažvelgkim į musų stovį tame laike. Laisvės metai ir spaudos leidimas ištiko musų dvasiškiją mažai prisirengusią prie visuomeninio veikimo[3]).

[1]) „Kryžių“ liepė a. a. vyskupas Paliulionis išleidinėti Palangos progimnazijos kapelionui kun. Jasinskui. Tas atsitiko po to, kaip kun. Tumas, lenkų įskųstas, buvo iškeltas iš Šrėkšnos.

[2]) № 2, 1904. 54 p.

[3]) Dvasiškosios Akademijos profesoriai jau numanė, kad diena po dienos bus duota lietuviams spauda; jie ir rupinosi laikraščio leidimu. Redaktoriumi buvo išrinktas Dubinskas. Dalyko bėgį sustabdė ta aplinkybė, kad kun. Laukaitis neužlaikė jam įduoto nutarimo paslapties. Po Lietuvos Seimo, antru atvėju buvo nutarta leisti katalikišką laikraštį Vilniuje (krikščionių demokratų organą). Buvo išrinkti net laikraščio redėjai: nuo Seinų diecezijos kun. Civinskas ir Totoraitis, nuo Kauno: kun. Tumas ir kun. Vizbaras. Vilniaus dieczijai palikta vėliau išsirinkti atstovą. Bet vysk. Paliulioniui liepiant kun. Karosas, dabartinis Seinų vyskupas pradėjo leisti „Nedėldienio Skaitymą“ Kaune.

vosi. Jau 1893 m. Seinų seminarijos klierikai lieka nepatenkinti, „Varpo“ redakcijai sudarkius jų sustatytą kalendorių.

Toliau „Varpe“ pradėjo talpinti dvasiškiją pajuokiančius straipsnius. Bet ir tai dar pro pirštus praleido. 1894 m. „Varpe“ patilpo aštri Leono XIII enciklikos[1]) kritika, kuri ir buvo priežastimi galutino jaunosios kunigijos ir Seinų Seminarijos klierikų nuo „Varpo“ atsimetimo; tas įvyko 1895 metais. Atsimetę nuo „Varpo“ ir, žinodami katalikiško laikraščio svarbą, pradėjo rupintis naujo laikraščio išleidimu. Laikraščio leidimas tai ne vieno ir ne dviejų darbas. Čia reikia daugiau organizuotos protiškos pajiegos. Kad suradus tų, laikraščiui leisti reikalingų pajiegų, Seinų klierikai iš savo tarpo deleguoja draugą Pr. Bučį[2]) ir Akademijos studentą Dubinską, pasitartų tame dalyke su Vilniaus ir Kauno seminarijų klierikais. Pr. Bučys atvažiuoja į Vilnių, kur susitinka su grįžtančių iš Peterburgo Dubinskiu, tariasi su Vilniečiais, bet šiems nesutikus nuvažiuoja Kaunan, kur juodviejų užmanymai liko tuomet buvusių seminarijoje Tumo ir Vizbaro karštai priimti. Taip sutarė išleisti naują laikraštį, kurį 1896 m. ir pradėjo leisti, ką tik Seminariją baigęs kun. Juozas Tumas, nelaukdamas galutino iniciatorių nutarimo. Jo leidžiamas laikraštis vadinos Tėvynės Sargu“.

Pirm negu pakalbėsim apie „Tėvynės Sargo“ uždavinius, atsakysim į klausimą: kodel jie (klierikai) buvo nepatenkinti tuomet leidžiama „Apžvalga“, kuri buvo vedama krikščioniškoje dvasioje, rupinosi vargšų reikalais, elgėtų globa, savyšalpa. Prie progos paminėsiu, jog „Apžvalga“ kritikavo kunigų, Lietuvą lenkinančių ganytojavimą; reguliavo lietuvių kalba bažnyčioje. Kritikavo bedieviškas varpiečių pažiuras, ragino prie sveiko krikščioniško mokslo ir apšvietos[3]).

---

dėjo leisti „Vienybę Lietuvniukų“. Tokia pat bausmė laukė ir kitus veiklesniuosius klierikus, iš kurių nevienas šiandien yra visuomenės veikėjas, mokslo vyras ir t. t.

[1]) Į lenkų kunigus rašyta.

[2]) Dabar akademijos inspektorius.

[3]) Litwa-Römer'o 220 pus.

Nebuvo patenkinti delto, kad „Apžvalga“, kaipo liaudžiai skiriama, negalėjo aprupinti inteligento reikalų ir buvo spausdinama baisiai sudarkyta lietuvių kalba.

„Tėvynės Sargo“ vedėju pasirašydavo p. Vaišgantas (kun. Tumo pseudonimas). Tas laikraštis gina Bažnyčią ir dvasiškiją nuo varpiečių užpuldinėjimų, rupinasi apšvieta, tikyba ir lietuviška kalba. Aštriai kritikuoja pradinėse mokyklose vartojama mokinimo sistemą, ragino steigti vartotojų draugijas ir t.t.

Nuo 1900—1902 m. ėjo Kun. Tumo leidžiama „Žinyčia“, kuri paskiaus susiliejo su Amerikoje išeinančią „Dirva“. Beto 1903—1904 m. ėjo „Kryžius“[1]).

Visi šitie raštai buvo draudžiami. Buvo įsakyta per sieną nepraleisti jokio laikraščio, jokios kningelės. Sulig „Draugo“[2]). Rusijos muitinė nuo 1891—1893 m. konfiskavo 37,718 egz.; nuo 1894—96=40,339;—1897—99=39,024; 1900—1902=56,182.

Bet jau artinosi laikas, kada ir Didžiajai Lietuvai turejo nukristi priespaudos pančiai ir ant Lietuvos padangės regračio turėjo užtekėti nauja laisvės žvaigždelė, kurios pasirodymas ne vieno lietuvio širdį pripildė džiaugsmu.

Tai buvo 24 balandžio 1904 metais, kada išleistas tapo Augščiausias įsakymas, leidžiąs lietuviams šioje sienos pusėje išleidinėti kningas ir laikraščius lotyniškomis raidėmis.

Pažvelgkim į musų stovį tame laike. Laisvės metai ir spaudos leidimas ištiko musų dvasiškiją mažai prisirengusią prie visuomeninio veikimo[3]).

---

[1]) „Kryžių“ liepė a. a. vyskupas Paliulionis išleidinėti Palangos progimnazijos kapelionui kun. Jasinškui. Tas atsitiko po to, kaip kun. Tumas, lenkų įskųstas, buvo iškeltas iš Švėkšnos.

[2]) № 2, 1904. 54 p.

[3]) Dvasiškosios Akademijos profesoriai jau numanė, kad diena po dienos bus duota lietuviams spauda; jie ir rupinosi laikraščio leidimu. Redaktoriumi buvo išrinktas Dubinskas. Dalyko bėgį sustabdė ta aplinkybė, kad kun. Laukaitis neužlaikė jam įduoto nutarimo paslapties. Po Lietuvos Seimo, antru atvėju buvo nutarta leisti katalikišką laikraštį Vilniuje (krikščionių demokratų organą). Buvo išrinkti net laikraščio vedėjai: nuo Seinų diecezijos kun. Civinskas ir Totoraitis, nuo Kauno: kun. Tumas ir kun. Vizbaras. Vilniaus decezijai palikta vėliau išsirinkti atstovą. Bet vysk. Paliulioniui liepiant kun. Karosas, dabartinis Seinų vyskupas pradėjo leisti „Nedėldienio Skaitymą“ Kaune.

Tiesa, buvo jaunesniosios kunigijos tarpe pasižymėjusių bažnyčios ir tautos dirvoje darbininkų, bet vis tai labai neskaitlingos vienatos.

Kunigų-gi dauguma iš seno įpratimo, lyg nesuprasdama virte verdančio gyvenimo atneštų reikalų, „darbavosi“ savotiškai. Visuomenės darbininkus, net kunigus sutiko neprielankiai, matydami juose kažin kokius novatorius.

Jie veikė prieš socialistų gana suorganizuotą veikimą[1]) tik negativiai keikdami per pamokslus, ir vadindami juos „cicilikais“, bedieviais. Net tie, kurie atjautė pozitivaus veikimo naudą ir iš zokristijos išėjimo reikalą, ne visi stojo į darbą; mat vieni nemokėjo veikti, antriems truko iniciatives, treti nematė savo naudos. Bet „cicilikų“ veikimas prispyrė kunigiją pradėti rimčiau mąstyti apie visuomeninio darbo reikalą. Na, ir pradeda išleidinėti laikraščius, steigti mokyklas blaivinti žmones ruošti visuomenės darbininkus.

Stud. Iz. Gustukas.

SPAUDA.

Neikiek nesuklysiu sakydamas, kad daugelis iš musų labai šaltai žiuri į šių laikų spaudą ir visai nesistengia giliau pažinti tosios įtekmės, kurią daro šioji milžiniškoji jiega.

Kad spauda—galybė, apie tai mums įtikinančiai sako tarp kitko ir jos išsiplatinimas.

Pažvelgkime į miestų viešbučius, užeigos namus, krautuves, kningynus, skaityklas, pažvelgkime į politikos, visuomenės, ekonomijos, mokslo draugijų ir įstaigų butus, pažvelgkime

[1]) Nes turėjo jau savus laikriščius: „Žariją“, „Skardą“, „Ukininką“ ir dvi kningoms leisti draugiji: „Šviesą“ ir „Aušrą“.

į puikius turtuolių ir fabrikantų rumus, pažvelgkime į neturtingas darbininkų pirkias, į pirklių ir ukininkų namus, į mokyklas, -- visur, visur, kur tik akis bepažvelgs, rasime ar tą, ar kitą dienraštį, savaitraštį, mėnesinį laikraštį, gvildenantį įvairiausius musų gyvenimo reikalus. Įvairių luomų, turtų, užsiėmimo ir amžiaus žmonės semia sau iš laikraščių supratimą apie politikiškus dienos klausimus, apie luomų ir pašaukimo reikalus, apie visuomeninio gyvenimo apsireiškimus, apie partijų gyvavimą, apie valdžią, įstatymdavystę, apie tautų reikalus, apie doros ir tikėjimo klausimus ir tt.

Jeigu to dar negana, nueikime į spaustuves, kur viena spausdinimo mašina gali priruošti į valandą iki 20000 visai sutvarkytų, sulankstytų laikraščio egzempliorių. Ir tos laikraščių galybės ačiu gerai komunikacijai, ačiu paštui ir gelžkeliams praplinta po visą platųjį pasaulį. Tai butu milžiniškos skaitlinės, jeigu sumesti į kruvą visų laikraščių, kalendorių, brošiurų ir lapelių skaičių. Vienoj Vokietijoj dar 1899 metais buvo suvartota 157.000 tonų, (arti miliono pudų) laikraščių popieros! Tai buvo 1899 m., ką-gi bekalbėti apie 1914 m.! Įvairių laikraščių pasaulyj apskaitoma į 200.000. O iš jų yra ir tokių, kurių kiekvienas numeris išeina 250.000—900.000 egzemplioriuose! Galima butu nurodyti vieną vokiečių išleistuvę, kurią vos tik spėja aprupinti d v i popieros fabriki.

Draugai, ar jums žinoma, kad Vokietijoj vieno „konversacijos leksikono“, ir kurio sėmia sau žmonės k l a i d i n g ų žinių t i k y b o s klausimuose, sulyginus per trumpą laiką išėjo 170.000 egz.?

Ar žinoma, kad sulig žinovų apskaitliavimo iš vienui vieno išleisto „romano“, pataikaujančio žmonių žemiems geiduliams, viena firma uždirbo daugiau neg 300.000 rub.?

Gal žinot, kad, kaip vienas Müncheno profesorius užtikrina, jog Zola už savo „romanus“, kurių išsiplatino daugiau 2 milionų egz., gavo daugiau neg pusę miliono frankų honoraro?

Ar, draugai, žinote, kad per rinkimus 1898 metais socialistai išplatino Saksonijoje 4,160.000 egz., Francijoje 8,000.000 egz. brošiurų ir lapelių? Tai dar 15 metų atgal! Gi ir nenusileidžia toj srityj katalikai. Taip, pvzd., žinomas „Volksvereinas“ 1907 metais išplatino 15½ miliono brošiurų, lapelių; puikios populiariškos brošurėlės „Zur Lehr und Wehr“ (Mokinimuisi ir apsigynimui) Vokietijoj ir „Volksaufklärung“

(Liaudies švietimas) Austrijoj išsiplatina kasmet po 2.000.000 egz.

Tai vien tik smulkus ruoželiai to, kas dedasi užsienyj. Pas mus, sulyginus su Vokietija, tai tik kruopelė. Dienraščių, kurie, kaip galima spėti, išsilaikys ilgelesnį laiką, atsirado tik kelis mėnesius atgal. Paimkime nors ir tokią „Vilti“, kurios, kaip drįstu spėti, kasdien kol kas teišeina 3-5.000 egz., ir tai jau į metus susidės 750.000—1.250.000 egz. Pridėkime dar ir kitus laikraščius, tai apturėsime 3—4.000.000 egz. į metus.

Lietuvių spaudą beminint, negalima neliesti šv. Kazimiero Draugijos, kuri išleido jau virš 130 leidinių. Skaitant kiekvieną vidutiniai po 5000 egz., gausime 650.000 knygų ir brošiurų!

Kaip matote, tai gražios ir daug reiškiančios skaitlinės. Bet toli dar mums iki Europai.

Jau ir iš tų smulkių ir paviršutinių žinučių mano išmanymu bus aišku, kad Pijus IX tulu žvilgsniu turi tiesą sakydamas:

Musų laikai reikalauju kur kas daugiau tiesos gynėjų p l u n k s n a, negu tiesos skelbėjų sakyklose. Todel visi krikščionįs, kuriems brangus amžinas savo ir kitų išganymas, o ypač tie, kurių priedermė ginti tikėjimas sakykloje, privalo sulig išgalių pasistengti k u o t i k g a l i m a v e i k t i p r i e š b l o g ą j ą s p a u d ą, k a r t u p l a t i n a n t g e r ą j ą.

Ir teisybė, juk kunigas vidutiniškai sako pamokslą kartą į savaitę, o laikraščių r e d a k t o r i a i kalba kas savaitę 1, 2 ar 3 kartus į 1000, 2000, 5000, 10000 žmonių, o d i e n r a š č i ų redaktoriai kasdien 1—3 kartus[1]) į 10000, 20000, 100.000, net 1.000.000 žmonių!

Tat „tamsiųjų viduramžių“ kataliko išradimas tapo viena iš didžiausių ir galingiausių musų laikų jiega!

Teisingai pasakė P. Ph. Kürg'as vienoj savo paskaitų, laikytų Altdorfe vyrų draugijoje:

„Anksčiau paprastai budavo sakoma ir, žinoma, teisingai: p i n i g a s valdo pasaulį; tikrai nemažiau teisingai turės kiekvienas dabartinių apystovų žinovas sutikti su šiuo pasakymu: p o p i e r a valdo pasaulį.

.. Sakykime tik drąsiai: spauda yra p a s a u l i o g a l y b ė, kuri viską valdo ir viską sau pavergia: *didelius ir mažus, valdonus ir tautas, kapitalą ir mokslą*, žodžiu, *žmogaus dvasią jos įvairiame vidujame ir viršujame veikime*“.

---

[1]) Taip pazd., Vokietijos katalikų laikraštis „Kölnische Volkszeitung“ išeina t r į s kartus per dieną.

Kad aprašyti tąją įtekmę, kurią daro spauda, reiktu tiesiog aprašyti historiją ištisų tautų, daugelių valdovų, historiją tukstančių apskričių, milionų šeimynų, žodžiu, reiktu aprašyti beveik visų viso pasaulio žmonių istoriją.

Supratus, kokią milžinišką įtekmę turi spauda, paaiškėja ir tai, kaip daug gera gali padaryti g e r o j i spauda ir kiek b l ė d i e s atnešti — b l o g o j i.

Juk nuo geros spaudos daug priguli gerų ir ištikimų žmonių išrinkimas atstovais; spauda sužadina šimtų-šimtus prie gerų, labdaringų darbų; spauda paskatina visuomenės sąnarius prie pasišventimo ir tt. ir tt. Jeigu jau vienas žmogus, kaip sakoma, daro įtekmę į savo artimus, tai kiek-gi gali nuveikti g e r a s laikraštis! Jis juk prisideda tiesioginiai prie išdirbimo visuomeninės nuomonės-opinijos, kuri tiek sveria musų laikais valstijų ir tautų gyvenime. „Geras katalikiškas laikraštis yra nenustojanti ir vis besitęsianti misija“, sako Leonas XIII.

Yra žinoma, kad Napoleonas I pavadino greta Anglijos, Prusijos, Austrijos ir Rosijos didiji katalikų mokslavyrį Goerres'ą penktaja jam priešinga didžiaja galybe. Mat, Goerres redagavo „Rheinischer Merkur“, kursai sukeldamas visuomenės upą ir pasišventimą prisidėjo prie pergaiėjimo to puikaus korsikiečio. Tat jeigu viena plunksna buvo laikoma didele galybe, tai koki m i l ž i n i š k a spėka yra tukstančiai laikraščių ir dienraščių, ir kaip didelis ir baisi gali buti b l ė d i s, kurią gali padaryti blogoji spauda.

Leonas XIII savo aplinkraštyj 15. X 1889 m. sako:

Katalikų spauda turi uždavinį atremti bloguosius bažnyčios priešų pasikėsinimus... Todel ir yra kiekvieno kataliko p r i e d e r m ė tvirtai palaikyti spaudą; jie privalo susilaikyti nuo visokio bendradarbiavimo blogoj spaudoj, o gerajai kiek tik įstengia kiekvienas savo padėjime, pagelbėti pasiekti gyvenime pasisekimo“.

Liekasi dar pakalbėti apie taip vadinamą „bespalvę“ spaudą ir apie tai, kad, kaip sakoma, nekatalikiški laikraščiai daugiau suteikią įdomių žinių.

Pradėkime nuo antrojo dalyko.

Į tai, kad sakoma, jog nekatalikų spauda suteikia skaitytojui daugiau žinių, galima atsakyti: gal buti, kad tuli „liuosieji“ dienraščiai suteikia daugiau telegramų, pramogos priedų, sporto rubrikų, parlementų ir teismų žinių, apskelbimų ir tt. Bet tikrai yra ir katalikiškų laikraščių, kurie pilnai išlaiko konkurenciją su antikatalikiškaja spauda. Ir tasai tokių ka-

talikiškų laikraščių skaičius butu kur-kas didesnis, jei visi atšalę katalikai neišsirašinėtu nekatalikiškų laikraščių, bet tuos pinigus sunaudotu katalikiškajai spaudai. Be to geras katalikiškas laikraštis negali varyti „biznio“, išnaudodamas žmonių geidulius: jam pirmiausia rupi ne pinigų susikrovimas. Todel katalikų spaudoj nerasime to, kas vadinama „pikantišku“, nerasime „liuosesnės doros“ leidžiamų feljetonų, kur su didžiausiu pamėgimu piešiama nemoraliai vaizdai ir tt. Tasai pataikavimas ir geidulių kutenimas žmonėms, miniai patinka; jie palaiko tuos laikraščius, todel „liuosieji“ laikraščiai budami tankiai geriau materialiai aprupinti gali plačiau vesti žinių skyrių.

„Yra dar viena spaudos rųšis, vadinamoji „bespalve“. Ji norėdama įtikti savo skaitytojams nemini tokių dalykų, kurie galėtu juos nuo laikraščio atstumti. Vis tai, kas sumažintu ėmėjų skaičių, „bespalviai“ laikraščiai nutyli. Ypatingai atsižymi tie laikraščiai tuom, kad jie visuomet nuosekliai nutyli apie tai, kas turi artimesnį sąryšį su katalikų tikyba ir apskritai tikėjimu. Dar didelis klausimas, koki tuo žvilgsniu taktika yra pavojingesnė: ar aiškus i š j u o k i m a s, i š n i e k i n i m a s, ar nuolatinis n u t y l ė j i m a s.

Juk daugelis katalikų, suvedžioti tos „bespalvės“ spaudos, ją palaiko ir pagaliaus patįs tampa „bespalviais“, indiferentais ir šaltais tikėjimo dalykuose. Kaip gali toksai katalikas netapti indiferentu, jei jo skaitomas laikraštis sistematiškai nutyli apie viršminėtus dalykus ir tai tik todel, kad to laikraščio skaitytojų tarpe yra tokių, kurie nenori, kad laikraštyj butu liečiama tai, kas juos skatina pildyti kartą. Bažnyčiai duotus prižadus, kas jiems primena jų tiesioginės katalikо priedermės? Kaip toksai žmogus neatšals, jei „jo laikraštis“ beveik viską užtyli, kas galėtu jo akyse pakelti Kristaus mokslo ir Kat. Bažnyčios garbę ir įtekmę? Taip, pvzd., tokių laikraščių skaitytojai neprivalo žinoti apie nepaprastą Kat. Bažnyčios įtekmės pažangą Anglijoje, apie milionų popiežiaus priešų nusileidimą „suvienytoj“ Italijoj, apie didžiulę krikščioniškai-socialio liaudies judėjimo galybę Austrijoj, apie „Volksvereino“ ir Centro veikimą Vokietijoje ir tt. Tokiu budu „bespalvė“ spauda gamindama indiferentus, atneša dideliausį blėdį. Ypatingai kenksmingi yra tokie laikraščiai, kurie, budami katalikiški, iš kaszin kaip keistai suprasto, „bepartivumo“ nori buti „bespalviais“-„bepartiviais“[1]).

Kokios-gi lieka padaryti išvados?

---

[1]) Kai kur naudojausi žiniomis iš „Die Macht der Presse in gutem und schlechtem Sinne“. *Von J. Publicus.* „Volksaufklärung“ 22.

Štai kokios.

Jei spauda turi tokią milžinišką įtekmę visuomenės gyvenime, tai ir mes privalome prisidėti prie gerosios spaudos kulturinio veikimo praplatinimo. Budami įsitikrinimu krikščionimis-katalikais, privalome musų katalikiškąją spaudą palaikyti, platinti, joje sandarbinikauti. Tik tuomet katalikiški principai tvirtai įleis šaknis gyveniman, kuomet visa musų liaudis p a ž i n s tų principų gerumą, naudingumą, svarbumą ir reikalingumą. O tąjį pažinimą greičiausia galima suteikti per musų katalikiškąją spaudą.

Atsiminkime visi, draugai ir draugės, garsaus Mainz'o vyskupo v. Ketteler'io žodžius:

„Katalikas, kursai nepataiko katalikų spaudos sulig išgalių, neturi teisės vadintis geru bažnyčios vaiku“.

Pagaliaus mes niekuomet neprivalome užmiršti, kad *spauda tai—milžiniška galybė*, kuria mes galime ir turime naudotis.

20. III. 14 m. *B. Kasaitis.*

Stud. L. Bistras.

ASKETIKA[1]).

II.

Kaipgi ją studijuoti? Ko reikia, kad ją gerai pažinus, kad ją pamylėjus ir sulig jos patarimų savo gyvenimą sutvarkius? Reikia asketikos veikalus 1) asketiškai skaityti; 2) sulig jos patarimų gyvenimą tvarkyti; 3) nuo pirmos dienos pradėti savo gyvenime tvarką daryti; 4) bet išpalengvo ir 5) kantriai.

I. Asketiškus veikalus reikia asketiškai skaityti; tai reiškia: a) skaityti ne iš žingeidumo, nesitikint ten jokių „kuriozų“ rasti; asketika nori nurodyti Kristaus takus, kuriais Jis ir Jo Šventieji ėjo. Jei kas asketiką beskai-

[1]) Pradžią žiur. „Ateities“ 1913, 314 p.

tydamas „juokingų“ dalykėlių „kuriozų“ randa, tai tik reiškia, jog skaitytojas dar autoriaus minties nėra supratęs, arba nenorėjęs jos suprasti. Ypač senųjų laikų asketų veikalus skaitant reikia buti atsargiems, nes jų veikaluose dažnai užtikti galima visokių „juokingų“ legendų apie šventus ar šiaip dievobaimingus žmones. Taip sau pažiurėjus jos gal ir ištikrųjų juokingos atrodo; bet šiek tiek pamąstę ir įsigilinę, raudame jose svarbią psichologišką tiesą. Nieks neliepia tikėt toms legendoms. Bet delto tik kad tai legendos, negu galima jas ir visą asketiką niekinti? Matomai, tuo laiku, kuomet jos buvo rašytos, legendomis arba šiaip pavyzdžiais mokino gilių moralių ir psychologiškų tiesų. Kas gerai visas tas legendas ir pasakas išstudijuotu ir palygintu jas su dabartinės psichologijos patarimais, kaip išlavinti savo budą ir valią, tas suprastu, jog tųjų „juokingųjų“ legendų rašytojai neblogiau už dabartinius musų psichologus žmogaus sielą buvo supratę. Šit pavyzdis: kartą koks tai šventas ar šiaip tik dievobaimingas žmogus — gerai nebeatmenu — pamatė ant miesto vartų, netoli rinkos velnią besėdintį ir ramiai besnaudžiantį. Tuo tarpu ant vienuolyno stogo ir pačiame vienuolyne, kurs buvo tame mieste, velnių visa armija energiškai sukinėjosi ir bėginėjo. Šiame pavyzdyje svarbu suprasti, ką reiškia toji rinka ir tas vienuolynas. Rinka, regis, tai bereikalingos, trukšmingos draugijos. Ten kalbama be jokio reikalo, ten trukšmai ir juokai; žmonės užsimiršta bekvailindami kits kitą ir nestebėtina, jei tokiose aplinkybėse jie ir be velnio pagalbos dažnai nusideda. Vienuolynas — tai darbo vieta. Dirbant mažai tenusidedama, labjau save prižiurima, užtat ir mažiau niekų teprikalbama. Bet užtat velniai gerokai turi pasidarbuoti, kad besidarbuojantį į nuodėmę pastumus. Be to gi žmonės — be darbo patįs save gundina; dirbantis gi žmogus mažiau pagundų teturi ir rečiau tenusileidžia joms, ką parodo gyvenimas ir legendarių velnių trusas. Mokslas, regis, sveikas. Užtat, brangus skaitytojau, jei ir tau teks panašių legendų skaityti (ypač daug šitokių pavyzdžių yra Rodrigezo kningoje: „O doskonałości chrześcijanskiej“, verstoje iš ispanų kalbos, 3 tomuose), tai sulaikyk savo norą pasijuokti, bet pasistengk rasti tuose pa-

vyzdžiuose psichologiškąją tiesą, kuri dažnai slepiasi po pasakos forma.

b) Atkreipdami akį ne tiek į pačią pasaką, į paviršutinę asketikos išvaizdą, kiek į turinį, stengkimės kiek galėdami s u p r a s t i asketikos mokslą, jį širdimis atjausti. Visupirmu nusiraminus reikia į save gilintis atmetus į šalį viską, kas tik musų mintis išblaškyti galėtu. Šitą gi tepadarysim, jei asketikai paskirsime liuosą laiko pusvalandį[2]) arba daugiau—kaip kam išpuola, — jei prasišalinsime nuo žmonių ir atsakančiai savo kuną laikysime. Jei kas neturi atskiro kambario, teišsirenka tokią valandėlę, kada namiškiai išėję arba tepaprašo jų valandėlei nutilti: norint — viską galima padaryti. Šitokio pasišalinimo reikalingumą, rodos, kiekvienas supranta: juk mes ir mokintis negalime, jei kas balsiai šneka, juokiasi ir tt. Norėti gi, kad šitokiose aplinkybėse asketikos mokslas atsilieptu musų dvasioj, padarytu gerą įspudį ir pažadintu mus į darbą, — tai vis viena ką ir norėti, kad vėjas pagavęs iš sėjiko rankų sėklą jos neišbarstytu.

c) Prirengkim prideramai savo dušią, plačiai atidarykim širdies duris, o Jezus Kristus, kursai nuolat bando per sąžinės balsą į ją įeiti, netrukus ateis. Pasišalinę nuo žmonių grįžkime į musų širdį. Grįžkim?! Kaip tai? O šit kaip. Kaip dažnai, labai dažnai mes, kaip tie Dievo gyvuliai, vien tik įspudžiais tegyvename, nekartą toli, labai toli nuo savęs, nuo musų širdies ir dušios gyvenimo reikalų, jų patenkinimo vertų troškimų nežinome ir—kas dar pikčiau — nei žinoti nenorime. Tat suimkime kruvon musų mintis, musų protą, eikime į tą verkiančią, nekartą gal vos tegyvuojančią, nusidėjimų prislėgtą širdį ir pasiklauskim, ko ji ištikrųjų nori: truputi sustokim bėgę ir padarykim ramią bet gilią refleksiją. Ir taip darykim visuomet, ne tik pradėdami arba baigdami asketiką skaityti — kitaip maža nauda iš to tebus — bet dažniau, net ir darbe, — kaip darė šventieji. Bet tai dar ne viskas.

---

[1]) Geriau iš pat ryto, kol galva gyvenimo rupesčių neprikimšta. Beto iš ryto nieks mus negaišys; dieną gi netikėtos kliutįs gali mus visai nuo asketikos skaitymo atitraukti.

d) Neužmirškim, kad, pasišalinę nuo žmonių, liekame dar su kunu, kurs kartais didžiai mums apmaudžia: skaitant asketiką reikia atsižvelgti ir į tai, kaip mes laikome savo kuną. Pats kuno likimas mums čia nerupi, bet svarbu tai, jog prie minčių išblaškymo prisideda ir kuno padėjimas. Regis sunku bus sužadinti savyje tvirtą ir tikrą savo nusidėjimų neapykantą, tikrą gailestį, širdingą nusižeminimą, jei mes skaitysime asketiškus veikalus patogiai atsisėdę, ant minkštos sofos arba net ir visiškai, atsigulę ant lovos arba sofos. Pasvajoti, romanams skaityti — tai ytin pritinka šitokios apystovos; asketikai — ne. Kad šitokiose apystovose sunku nukreipti visas proto jiegas ir atidę į skaitomąjį dalyką — tas, rodos, aišku. Nekartą net ir toks kuno padėjimas, kaip sėdėjimas prie stalo atsirėmus abiem alkuniem į stalą ir rankomis parėmus sprando nebelaikomą galvą jau labai išblaško ir gaišina. Kiekviename darbe reikia vengti tokio musų kuno padėjimo, kurs labjau tingį negu darbštumą sukelia. Ypač to reik neužmiršti asketiką skaitant.

e) Prie paminėtų patarimų pridursim dar vieną: gerai butu truputi pasimeldus, prašant Jo, musų Mokytojo malonės ir pagalbos, nes asketiką, krikščioniškąjį gyvenimo mokslą, tik Jam padedant ir tesuprasime. „Nieko be manęs negalite“, bet „apie ką tiktai maldoj prašysite, tikėkite, jog imsite ir bus jums duota“ (šv. Mor. XI, 24).

f) Šitaip prie asketikos prisirengę pradėkim Dievo padedami skaityti. Skaitykim palengvėle, stengdamies viską suprasti. Beskaitydami karts nuo karto liaukimės skaitę ir apmąstykim ką perskaitėme. Tik reikia neužmiršti, kad asketika ne koks tai teoretiškas mokslas, vien protui maistą teduodąs. Ne. Asketika turi visų pirmu praktišką tikslą: kaip Kristui prisižiurint save reformuoti reikia. Todel ji veikia ne vien tik į protą, bet turi pasiekti ir širdį. Iš asketikos negalima lyg iš kokio šaltinio tik abstraktiškas žinias semti ir į kaušą krauti, kad jos ten supelėtu. Negana tik pažvelgti į asketiką, bet reikia ją apsvarstyti.

g) Kaip kad švarkas vandenyje permirksta, taip ir Kristaus dvasia teįsispraudžia į visus musų dušios

užkampius ir ją savaip pertaiso. Tik saugokimės Kristaus darbui, tobulybei iš anksto vagą vesti: tokiu o nekitokiu n o r i u buti. Turime stengtis buti tobuli, kaip musų Tėvas dangiškasis tobulas yra (šv. Mat. V, 48); Dievo dvasiai nereikia priešintis, bet, taip sutartingai su ja darbuotis, kad galų gale negalėtumėm nei atskirti, ar visos mums į galvą atėjusiosios geros mintįs musų pačių yra, ar tai tik seniau asketikos kningoj skaitytos: reikia leisti Kristaus dvasiai užvaldyti musų protą.

h) Stengkimės dvasišką gyvenimą suprasti, bet dar labjau jį pamylėti, nes tada tik pilnai tesuprasime krikščioniškąjį mokslą, tada tik tesuprasime prakilnumą tikro krikščioniško gyvenimo, „nes meilė yra iš Dievo, ir kiekvienas, kurs myli, tas iš Dievo gimęs ir pažįsta Dievą. Kurs nemyli, tas nepažįsta Dievo, nes Dievas yra meilė“ (I šv. Jon. IV, 7-8). „Keno gi širdyje apsigyvena, tas Jį ir supranta, jį pažįsta, tas turi amžinąją šviesą“ (šv. Jon. XIV, 23).

i) Kad asketikos skaitymas atneštu naudą, reikia skaitant jos žodžius prie savęs taikinti (žinoma kas galima). Reikia perkratyti savo širdies turinį, apsvarstyti savo mintis ir darbus, ir žiurėti kas yra taisytina. Tik nesibijokime, tikrąjį savo „aš“ pamatyti. Savęs pažinimas — tai pirmas žingsnis reformoje, tai išlyga be kurios tobulinimasis yra nebegalimas.

k) Norėdami tų patarimų laikytis — žinoma, kada ir kame bus galima — aišku, jog negalėsim po daug iš karto skaityti, bet ir nereikia to iš karto daug skaityti. Reikia skaityti išpalengvo, daug mąstyti, save kontroliuoti, taikinti prie savęs patarimus ir aptarimus. Be to reikia dar prisiminti ką nors iš to, ką anksčiaus skaitėme. Nieko neprimindami ir nežinodami, nieko nenuveiksime.

l) Jei beskaitant musų širdį jausmai pagauna: Dievo meilė, nusidėjimais pasibiaurėjimas, savo niekšystės atjautimas ir kiti jausmai, tai reikia paliauti skaičius, o pasiduoti jausmui. Yra tai labai svarbu. Be abejo, kiekvienas žino, ką gali jausmai padaryti; kaip nekartą blogi jausmai žmogų lyg kad vėjas dulkę mėtą; taip pat geri jausmai gali musų darbą palengvinti. Toks beskaitant ki-

lęs jausmas lydės mus per visą dieną ir lyg angelas-sargas gins mus nuo blogų minčių ir jausmų; nekartą mes tą valandą priminsim ir jauste atjausime širdyje. Be to, tokiam jausmui širdį užvaldžius, dažniau ir mintįs geros ateina ir lengviau refleksiją daryti, — tas gi labai mums darbą palengvina. Kam teko tokių jausmų turėti, tam tie žodžiai aiškųs. Užtat ir nesigailėkime laiko tam jausmui stiprinti. Galima patarti skaityti kasdien ne daugiau, vieno skyriaus, jei jis neperdaug didelis nei mažas (5—15 pusl.), arba, skaitant 2 ir 3 skyrius, daryti pertraukas. Jei perskaitysime iškarto kelius skyrius tai užsimiršime smulkmenas, ir daug ko nebeatminsime. Jei skyriai trumpi, tai reikia daryti nors ilgesnę refleksiją kiekvieną skyrių perskaičius. Tegul kiekvienas daro taip kaip jam bus tinkamiau ir naudingiau: budas čia reikšmės neturi, —bet svarbu tiktai, kad tikslingiau pasidarbavus.

(Bus toliau).

Gedimino kalnas.

Nemunas!... Prisiminkime žilos - senelės Lietuvos laikus. Tas Nemunas vis taip ramiai banguodamas siuntė vandenis į jurą - motinėlę. Ir nieks nedrįso drumsti jo gryno vandenio, tik šen ar ten žuvėdra suplasnojo, ar tai gervės pralėkdamos sudejavo, ar tai rytą metą keli žvejų luotai praslinko, — ir vėl tyla, ir vėl saulužės spinduliai ramiai maudosi krištolinėse jo bangose. Bet štai nuo Prusų šalies danginasi nuožmųs Kryžiuočiai! Pakilo ugnis ir nušvito naktis: liepsnoja ir girios ir rumai.

Na, ir buvo mušys!... Žuvo brolių šimtai, žuvo ir pats narsusis vadas Gediminas. O tas Nemunas ramusis

nebe vandenį krauju nudažytą, bet ašaras lietuvių našlaičių nešė Prusų linkon, skubėjo apsakyti išdejuoti jurai-motinėlei tuos Lietuvos sunkiuosius metelius.

Kas nunai išliko anų laikų prisiminimui? Nebėr prabočių karžygių ir kaulai jų supuvo, nebėr seniai ir tų baisių Kryžiuočių, bet liko pilįs, bonės ir tvirtovių liekanos; jos jau virto krumais ir užbartais kalnais, pro kuriuos baisu naktį eiti, kad nesutikus juodo šuns, ar užkeiktos mergelės.

Kas nesigėrėjo puikiais Nemuno krantais? Keno akį nebžavėjo lankos, gėlėmis nuklotos, ir tos pakalnės šilaispušinais išdabintos! Bet užvis daugiau tautiečio akį veria, žadina jo domą—tai pilįs, bonios Nemuno kalnus užviršuodamos!

Čia poetai semia įkvėpimą, tautiečiai senovės laikus primindami, žadina tautiškus jausmus. Plaukia iš jautrių širdžių elegijos išvydus, kad „Kauno bokštas baigia griuti“ ir akmenėlis po akmenėlio lietaus paplautas vis nurieda žemyn. Nebekitoks likimas ir jo jaunesniojo brolio Eleonaravoj „Zamko“. Tiesa, dar tebestovi didis rumas, dar kaikur ant sienų freskas galima išvysti, bet slankiojant ir žiurinėjant šiurpuliai pakrato, ar beišlysi iš ten gyvas.

Kitaip su pilekalniais: jų tvirtos sienos, žalia velėna apšarvotos kaž kolei gal stovėti.

Tik štai nelaimė atsitiko.

Vasara 1912 m. iš kažin kur (turbut iš Varšuvos ar Kriokuvos) atsidangino koks ten „arkilogas“ ir pradeda kasti Gedimino kalną Velionoje. Atgijo legendos, laikais pagamintos. Prisiminė seneliai, kas buvo jiems kada tai pasakota apie ta didį kalną ir jo atsiradimą.

Viena senelė-šimtametė pasakoja, kad čia girdi: buvo labai didelio pono „palocius“, bet kadangi jis baisiai žmones „kotavojo“, buvo nubaustas: jo visas dvaras žemėsna nugrimzdo, o toje vietoj vien kalnas liko. Vargšė, ji baudžiavos vargus kentėjo, vien „ponai“ ir „palociai“ jai vaidinas!

Kiti ėmė pasakoti, kad čion užburtas Gediminas (iš čia ir vardas kalnui duotas) su savo karžygiais. Tik labai sunku juosius paliuosuoti, kol neateis paskirtas laikas.

Sako sunku esą duris surasti, o dar blogiau jas atsidaryti, nes pirmas didžias geležies duris pravėrus, stovi didelis britvonas, už antrų dar baisesnis levas, jeigu pasisektu trečiasias atrakyt, — išeitu minių - minios karžygių senos gadynės laikų gaivintų.

Oi ne, ne kunigaikščių, ne rumų užburtųjų jie nori čion surasti, treti spėlioja, del pinigų. Iš kningų buk, matai, išskaitė, kad čionai karės metu lietuviai nuo Kryžiuočių savo turtus slėpę, ir paėmė, mat, godulys pralobti!...

Spėliojimai vis augo, bet kalnas mažėjo. Vienas drąsuolis net paklausė, „didžio pono“, — „ką ponulis mano čion atrasti? — „Niespodziankę“, buvo trumpas atsakymas[1]).

Įnirtę kažiko verčia žemes ir akmenis žemyn. Permainė kalnas žalią rubą ir gėduliu iš savosios žemelės austu apsitraukė. Ne po metų po antrų užžels veja vėl, bet nebeprisikels senos gadynės galiunai vėl tuos akmenis užristi, ir nukastas žemes užkasti...

Jau prisiartinant taip liudna daros ištolo matant purvais pilekalnio šonus nuklotus. Bet užlipus viršun, — ašaros rieda ir netiki savo akims!

Taip buvo apvalas, gražiai apaugęs žolynais, o viduriu eilė medelių nusodinta... Dabar vien duobės - šuliniai, vien styro akmens milžinai, kurių neįveikė ranka žemyn nustumti, ir riogso tartum klausdami: „Ko tu čia atėjai? ar neėsi ir tu iš tų „kulturos atnešėjų“, kurie ką nors tik iškasa - išgriebia tuoj Kriokuvon gabena taip liudnus pėdsakus palikdami?...

M. Jonis.

---

[1]) Reiktu „tokių ponų“ apklausti, kas juos įgaliojo griauti senovės liekanas ir pranešti kam reikia. „*At.*“ *Red.*

Namon.

(Iš atsiminimų).

Prisiartino galų-gale seniai lankiamas vasaros laikas, kuomet gauni ištrukti į gimtinę vietelę vasaros liuoslaikiu. Seniai jau pradėjau apie jąją svajoti. Nuo pat Velykų su išsiilgimu skaičiau sąvaitės ir dienas. O tos dienos tokios nuobodžios, taip lėtai slenka!

Išbuvus didesnę metų pusę mieste, apie gyvenimą kaime malonu pasvajoti. Primeni sau gimtinę vietelę, jos gamtą: ežerą, mišką, liuliuojančius javų plotus, upelį, kur tykiai uksmėje krumų čiurlena—ir atjausti kokį tai nepaprastą smagumą. Tad reikia įsivaizdinti tą dvasios pakilimą, kuomet ištikro rengiesi visa tai aplankyti! Štai jau sparnai išskėsti, dar valandėlė, — ir neri į tą svojotąjį kraštą!

Nežinau kaip kitiems, bet man labai maloni tokia kelionė iš miesto, pabaigus mokslo metus, į tėviškę. Tuomet išvažiavus iš miesto kiekvienas daiktukas gamtoje pastebėtas, atkreipia į save akį, džiugina ir linksmina širdį.

Štai ir šįmet kelionė į namus buvo man jausmų pakilimo valandėlė ir giliai įsirėžė atmintyje.

Iš miesto išsirengėme gana anksti, nes apie antrą valandą nakčia. Mieste dar miegojo, kuomet mes barškėdami gatvės akmenimis ratais išlėto slinkome iš jo. Tiktai kur-nekur spingsėjo žiburėliai.

Bet štai sumigęs miestelis jau liko užpakalyje; mes išvažiavome į lygius laukus.

Pirmiausiai mano akį atkreipė vieversėliai. Nors buvo dar prietamsa, bet tie budrųs paukšteliai, pakilę į padanges jau ragino kaimiečius žmones prie darbo. Jų monotoniškas „čir-vir-vir pavasaris“ tarp jautriai kuteno jausmus, taip siekė giliausius širdies užkampius, kad klausiausi, lyg puikiausios muzikos.

Pavažiavus dar kiek, pradėjo švisti. Retai kada gauni rytu pasigėrėti, todel atidžiai tėmijau kiekvieną auštančios dienelės ženklą, ir gėrėjausi. Niekas nekliudė: galėjau atsidžiaugti gamtos gražumais lig sočiai.

Ir buvo tikrai kuom gėrėtis! Tokio puikaus reginio niekad prieš tai nebuvau dar matęs. Auštanti rytuose aušra atsimušė į debesis ir pasipylė tukstančiais visokių spalvų. Visos tos spalvos išsiskirstė dangaus skliaute, lyg nesuskaitomomos daugspalvės jurų bangas. Tarp tų bangų galų gale pasirodė kraštukas saulės. Tas kraštukas išlėto augo, augo, pakol galutinai pasirodė visa saulė... Puikus reginys!

Ramiai, iškilmingai kildama augštyn saulė sutiko savo kelionėje nedideli debesėlį, kurs tarytum skubino pasitikti ir pasveikinti bekįlančią saulutę. Štai saulė užlindo už jo ir pasislėpė. Tiktai spinduliai tuom tarpu, yt džiaugsmo nusišypsojimas, į visas debesėlio puses pasipylė. Atsiskyrė gi spinduliai viens nuo kito taip aiškiai, kad neišturėjęs juos net skaitliuoti pradėjau. Bet kur tau suskaitliuosi! Spinduliai mirga, skiriasi ir vėl sueina į kruvą. Čia žiurai į vieną, o jisai štai pradingsta, kitoje vietoje kits atsiranda.

Aš gėrėjaus viską užmiršęs. Atidžiai tėmijau kiekvieną saulutės ir debesėlio atmainą.

Dar nespėjau gerai tuom reginiu atsidžiaugti, kaip šale savęs išgirdau kokį tai balsą. Atsipeikėjęs klausau, —ugi mano vežėjas tykiai kokią tai šventą giesmę niuniuoja.

Tai atitraukė mane nuo svajonių, aš atidžiai pradėjau klausyti, bet žodžių suprast negalėjau? nustojus vežėjui niunioti, paklausiau jo, ką taip dailiai giedojo? „Ot, sako, nusibodo važiuoti, o šiandien dar taip anksti turėjau kelti, taigi ir pradėjau snausti. Bijodamas kad, Dieve gelbėk, neatsitiktu kokia nelaimė, aš pradėjau giesmę apie šv. Jurgį“. Bet to neužteko. Mano užkalbinimu padrąsintas, vežėjas pradžiugo, kad jau nereikės iš nuobodumo snausti ir pradėjo man pasakoti. Pasakojo, pasakojo gana ilgai. Aš tiktai kada nekada galėjau ką-nors paklausti ar pritarti. Papasakojo kada reikia sėti ar pjauti javai, apie

ukę ir kitokius dalykus, apie kuriuos prieš tai buvau nei negirdėjęs. Smagu buvo klausyti prasto kaimiečio pasakojimo, kuomet jisai iš-pat širdies gilumos sėmė savo jausmus ir paprastais, bet patraukiančiais žodžiais išdėstinėjo. Kaip tai retai galima išgirsti! Paprastai lietuvis kaimietis giliai savyje užsidaręs, sunku sužinoti kas jo viduje dedas.

Taip kaimiečio pasakojimo besiklausydamas nei nepastebėjau kaip prisiartinome prie namų. Mano širdelė smarkiau pradėjo plakti. Dar valandėlė... ir aš savųjų tarpe...

Vikutis.

38-III-14.

Vakaras.

Saulutė jau visai pasislėpė už juodojo miško. Mėnulis, apsuptas aplinkui žvaigždėmis, lyg skraido padange, prisivėja vieną, kitą debesėlį—aplenkia juos ir lekia, lekia sėdamas aplinkui sidabrinę šviesą.

Visur viešpatauja tyla, tik retkarčiais švelnus vėjalis sujudina medžių lapelius, tai žuvytė pliaukštelė jo tamsiame vandenyje ir vėl viskas nutylo.

Mano laivelė plaukia stikliniame upės vandenyje. Upė, rodos, nejaučia kaip aštrus laivelio galas pjauja pusiau jos sušalusią krutinę. Ji tyli... Tik laiveliui prabėgus dvi atskyri vandens dalis vėl kruvon susilieja.

Staiga suskambėjo už miško liudna dainos melodija. Ji išbudino tamsųjį mišką, sujudino juodasias šakas, pabučiavo lapelius, atgaivino perlų raselę ir uždegė mano krutinę.

Dainos aidas susipynęs su užburtojo miško ošimu skrenda augštyn į padangę, apglėbia visą pasaulę ir sujudina širdis,

Linksma. Ramu...

Krutinė pradeda smarkiau alsuoti. Rodos, lėktum, skrajotum liuosai lengvai, kaip ta daina, uždegtum žmonių širdis, pažadintum vargstančius.

Mažasis laivelis skrenda ir skrenda ramiaja upe.

Aš sėdžiu žemyn nulenkęs galvą. Rodos, norėtum klausyti ir klausyti tos žavinčios dainos. Bet daina jau seniai nutilo. Jau nebegirdėti jos žavinčių tonų... Ei, ne! nenutilo. Ji užburė mano širdies stygas ir jos dabar skamba taippat meiliai, švelniai, žavinčiai...

J—nas.

24—III—14.

LAIKRASCIŲ APŽVALGA.

Kai šunies nėra, kate pjudo.

Pirmas šių metų „Aušrinės“ numeris labai „karingas“. Retai tepasitaiko taip „karingų“ „Aušrinės numerių. Matomai „Aušr.“ bendradarbis, P. Stungaitis pasiryžo „pralenkti“ net ir patį Vabalėlį.

Imk tu man ir nesibijok to, kad pirmeiviai gali jį apšaukti k l e r i k a l u, a t ž a g a r e i v i u. Juk iki šiol, pasak pirmeivių vien tik „klerikalai“ teturėję „pranašų“ ir tetikėjo „proractvoms“. Ar-gi ne aišku, kad Stungaitis — aršių-aršiausis klerikalas?

Tiesą pasakius, galima butu nieko neatsakinėti į P. Stungaičio „Laikraštiją ir gyvenimą“, tilpusią „Aušr.“ № 1 (29), nes jis tiesioginiai neliečia nei „Ateities“, nei at-kų: visas, mat, „kirtis“ taikoma į „Vilį“ ir į Pr. Dovydaitį. Vienok, turint omenėj tąjį tikslą, kurį norėjo P. Stunkaitis savo straipsniu pasiekti, neprošalį ir „Ateityj“ del to dalyko šį-tą tarti.

Mums nebenaujiena, kad pirmeiviai stengiasi kuojuodžiausiai apšmeižti asmenį, jeigu neįstengia „sukirsti“ to dalyko, kurį atstovauja tas asmuo.

Tai juk paprasčiausis pirmeivių „veikimo“ budas.

Taip ir dabar. Pažiurėkim tat, ką sako apie buvusį „Ateities“ redakcijos sąnarį „tolerantiškas“, „bepartivus“ ir „giliai demokratiškas“ aušrininkų organas P. Stungaičio lupomis.

Tik pasiklausykim:

„Dievo dovanotasis Lietuvai mokslavyris“, Pr. Dovydaitis—lietuvių ateitininkų dvasios tėvas, nuo lapkričio 1 d. apėmė, „rimtojo lietuvių kulturos“ dvidienio o gruodžio 1 d. virtusiu kasdieniu „Vilties“ laikraščio redaktoriaus „sostą“.

Na, ar-gi ne puikus „Aušr.“ „tolerantiškumo“ žiedelis?

Ar Dovydaitis yra „Dievo dovanotasis Lietuvai“ mokslavyris — tai ne P. Stungaičiui spręsti. Apie tai tesprendžia blaivesni ir ne taip fanatizuoti žmonės, kaip P. Stungaitis. Dovidaičio mokslingumas dar bus visuomenės apvertintas, bet kol kas liekasi tai pažymėti, kad visgi Dovydaitis, tikruoju m o k s l u remdamasis, įstengė užčiaupti burnas įvairiems „mokslavyriams“, kurie savo tendencijiniais raštpalaikiais kvailino žmones ir drumzdė musų liaudies nuovoką.

O ar tai nėra didelis nuopelnas musų šalies kulturinimo darbe?

Aišku tik tai, kad P. Stungaitis, neįstengdamas mokslu atremti Dovydaičio, tai nors griebiasi žemiausio budo — stengdamasis jį apjuodinti ir išjuokti kitų akyse. —

Paskui keistai išrodo P. St. tvirtinimas, kad Dovydaitis esąs „lietuvių at-kų dvasios tėvas“. Matomai, „akylus“ „apžvalgininkas“ nesugeba suprasti, kad at-kų srovė tai ne kažkokio „dovydaitizmo“ pasekėjai, bet katalikų Bažnyčios mokslo išpažinėjai. Tiesa, kad Dovydaitis gal ir buvo pirmųjų at-kų srovės kelėjų tarpe, — už tai tebuna jam garbė, — vienok tai dar toli iki „dvasios tėvui“. Laikas butu P. St-ui įsidėti tai galvon.

Vienok klystumėm, manydami, kad P. St-is norėjo vien tik Dovydaitį pažeminti; ne, jo turėta kur-kas „platesnio“ tikslo: jo norėta pažeminti „Viltį“ aušrininkų akyse, kad jos, saugok, Perkune! (aušrininkų „terminologija“ betariant) nieks nei į rankas neimtu. Esant „tokiam“ Dovydaičiui (gaila, kad P. Stungaitis nedasiprotėjo jo pavadinti „jezuitu“, „inkvizitorium“) „Vilties“ redaktorium, ir moksleiviai „Viltį“ beskaitydami galėtu užsikrėsti „Vilties“ pasaulėžiura.

Kad atbaidžius nuo „Vilties“, paduodama neva dviejų mėnesių „Vilties“ turinys, tik žinoma su tam-tikrais... „komentarais“. Tarp kitko P. Stungaitis rašo:

„Tikiu naujojo „krikščioniškosios“ kulturos skelbėjo „pasišventimu“, jog jis, turėdamas savo pirmtakunų skaičiuje „šventosios“ atminties kryžiaus ir kalavijo armiją, atnešusią ir paskui skleidusią Lietuvoje tą pačią „krikščionišką“ kulturą, lygiai uoliai *stengsis* (mano pabr.) naikinti visa, kas ne „krikščioniška“, ypač „bedievišką“ lietuvių kulturą ir pažangiosios spaudos sėjamą „velnio sėklą“. Tik, deja, ginklai *reiks* (mano pabr.) šiems laikams pritaikint ir vieton kalavijo stvertis insinuacijų per spaudą, šio svieto galingųjų ir įvairių interdiktų. Bet tiek to·

Ne sykį *turėsime* (mano pabr.) juk progos išvysti šįtą „krikščioniškosios“ kulturos žiedų naujojo dienraščio skiltyse..

Užteks ir tų ištraukų, tik prašyčiau draugų ir draugių tėmyti mano pabraukimus. Visur juk *busimasis* laikas. Iki šiol, mat, nabagas kaip nesiknaisiojo, nedaug ko terado, tai ir reikia spėlioti, reikia „pranašauti“.

Tiesiog stebėtina P. Stungaičio drąsa!

Tai narsumas!

Imk tu man ir nesibijok to, kad pirmeiviai gali jį apšaukti *klerikalu, atžagareiviu.* Juk iki šiol, pasak pirmeivių, vien tik „klerikalai“ teturėję „pranašų„ ir tetikėjo „prophetoms“. Ar-gi ne aišku, kad P. Stungaitis—aršių-aršiausis klerikalas.

Jau iš to, kas pasakyta, manau aišku, jog P. Stungaitis, negalėdamas „įkąsti“ nei Dovidaičiui, nei „Vilčiai“, patsai tveriasi (dabartinis laikas!) insinuacijų“, kad tik truks-plyš padarius iš „Vilties“ moksleiviams baidyklę. Negalėdamas pamatuoti f a k t a i s, griebiasi šmeižto — puikiausi ilustracija prie musų liaudies patarlės: kai šunies nėra, kate pjudo.

Truputis del... „socialistiškojo judėjimo“.

Visų P. Stungaičio „apžvalgos“ „perlų“ nei ne suvaikysi. Tik norėčiau dar truputį pakalbėti apie... „politiką“

Nors „Ateitis“ vengė, vengia ir vengs politiką „varinėti“, visgi tulų visuomeninio gyvenimo apsireiškimų negi galima užtylėti, tuo labjau, kad tuos apsireiškimus „Aušr.“ stengiasi nušviesti „trupučiuką“ kitokia šviesa, negu kad patsai gyvenimas.

P. Stungaitį, matomai, iki gyvam kaului įgėlė, „Vilties“ pasakymas, jog socialistiškasis judėjimas vienur smarkiai mažėja, kitur yra sustingęs.

Pasitenkinsiu tik tuom, kad nurodysiu į kaikuriuos svarbius ir y t i n įdomius „fenomenus“ Vokietijoj.

Socialistiškas judėjimas arba, kitaip tariant, socialdemokratija Vokietijoj viena iš didžiausių partijų. Jos augimas

žengė tokiais nepaprastais šuoliais pirmyn, kaip nei vienos kitos partijos. Kiekvieni rinkimai atnešdavo socialdemokratijai naujų pergalių. Bet tasai išimtinas pasisekimas socialdemokratiją apjakino ir ji stengėsi nematyti to vidujo krizio, kursai įvyko socialistiškojo judėjimo gyvenime. Kuomet iš šalies budavo nurodoma į vidujus socialdemokratijos nesutikimus, į ginčų-ginčus del mokslišku socialdemokratijos pamatų, į klaidingus socialdemokratų įsivaizdinimus, — tai jie pilni puikybės atsakydavo — visgi mes einame pirmyn. Jie patįs save apgaudinėjo savo didumu. Jie, tiesą pasakius, neturėtu teisės slėpti sustingimo ir mažėjimo socialistiškojo judėjimo. Nes jeigu jų staigus kilimas buvo jų didžiausi puikybė, tai dabartinis puolimas ne ką kitą tereiškia kaip galo pradžią.

Socialdemokratai skelbia visoj Vokietijoj, kad socialdemokratija esanti nenuveikiama. Bet rinkimai, organizacijų sustingimas, spaudos mažėjimas kitką liudija.

Kehl-Offenburg'e 3 vasario d. buvo papildantįs rinkimai į reichstag'ą, per kuriuos socialdemokratija nustojo 700 balsų, tuom tarpu liberalai ir Centras apturėjo kiekvienas po 600 balsų daugiau.

Köln'e II, *pramonės* rinkimo apskrityj, kuriame rinkikų skaičius per du metu pakilo nuo 82000 iki 90000, tat apskrityj, kuriame sulig socialdemokratų teorijos privalo buti socialdemokratų viršus, Centras gavo 2000 balsais daugiau negu per pereitus rinkimus, o socialdemokratija vargiai teišlaikė savo buvusių rinkimų pozicijąą. Tat, vietoj, kad 30 balsų (kaip tai buvo per pereitus rinkimus) Centras apturėjo 4500 balsais daugiaus už socialdemokratų kandidatą. Tai buvo 17 vasario.

Kelioms dienoms praslinkus socialdemokratija prakišo atstovavimą (Mandat) nuo Jerichov'o, kursai perėjo į konservativų rankas: jie gavo 1400 balsų daugiau už s.-d., tuom tarpu, kad 1912 m. rinkimuose socialdemokratai pergalėjo 7 balsų dauguma.

26 vasario „raudonosios" Saksonijos laikraščiai pranešė apie naują nepaprastą socialdemokratijos pergalėjimą rinkimuose į landtag'ą Grosz-schönau — Ebersbach'o apskrityj, kursai iki šiam laikui buvo s.-demokratų rankose. Čia dabar „nationalliberalų" kandidatas apturėjo 10221 balsą, o socialdemokratų vos tik 6287.

Tai 4 svarbus ir daug reiškiantįs faktai, įvykusieji vienam mėnesyj. Bet apie tai vargiai rasime žinių socialdemokratijos spaudoje.

Dar svarbiaus yra pažymėti sustingimą ir mažėjimą socialistiškosios partijos organizacijų. Berline, pvzd., atsitinka masiniai išstojimai iš partijos. Beveik visose Vokietijos dalyse girdėtis socialdemokratijos guodimasis del partijos gyvenimo sustingimo. Net pati socialdemokratų spauda tai pažymi. Tik pasiklausykim:

„Pastarame laike, ypač po krizio įspudžiui buvo įvykusi *stagnacija* (sustingimas), vienur-kitur net tesioginis organizuotųjų ir partijinės spaudos skaitytojų skaičiaus *mažėjimas* (Rückgang). Šis sustingimas privalo buti pergalėtas".

Daug reiškiantis prisipažinimas!

Todel kovo m. gale ir ruošiama Berline „raudonoji sąvaitė", kad pakėlus upą ir pritraukus daugiaus žmonių prie to „socialistiškojo judėjimo".

Gaila, labai gaila, kad to nežino P. Stungaitis, nes tai *reiškus* faktai!

Ateitininkutis.

Kijevo Komercijos Institutas.

Kijevo Komercijos Institutas įsteigtas 1908 metais ir yra Prekybos ir Pramonės Ministerijos žinyboje. Institutan priimama abiejų lyčių jaunuomenė.

Visi Institute išguldomi mokslai dalinasi į du pamatiniu skyriu: ekonomijos ir komercijos - technikos. Pirmam skyriuj žymiausią vietą užima ekonomijos ir teisių mokslai, antram— komercijos ir technikos.

Tečiau, kad geriau butu galima specializuotis išsirinktoj mokslo šakoj, šiuodu pamatiniu skyriu dar dalinasi į smulkesnius skyrius. Jų yra 5: apdraudimo, pedagogijos, gelžkelio ir apkainavimo - mokesčių (оцѣночно - податной). Tiesa, galima baigti vieną iš dviejų pamatinių skyrių, nebaigus nei vieno specialio skyriaus, tečiau norintiems nuodugniai išsilavint išsirinktoj mokslo srityje, yra naudinga užsirašyt į bent kokį atsakantį savo palinkimams ir norams skyrių[1]).

[1]) Vienu sykiu galima užsirašyt tik 2 skyriuose.

Susipažint ir išsirinkt sau specialybę yra gera proga, nes per du metu reikia klausyt lekcijas bendrų vispusiškų mokslų k. a. politiškos ekonomijos, teisės enciklopedijos, statistikos, valstybinės teisės, rusų ir visuotinosios istorijos, ekonomiškos geografijos, rusų valstybinės teisės, rusų pilietiškos teisės, tarptautiškos teisės ir kit. Tik prasidėjus trečiam mokslo metui, prasideda jau specializavimasis. Bet pirma negu išsirinkt sau tam tikrą specialybę, reik butinai išlaikyt šie ekzaminai: iš politiškosios ekonomijos, statistikos, teisės enciklopedijos ir valstybinės teisės. Išsirinkus banko ir apdraudimo skyrius be virš minėtų reikia išlaikyt dar iš skaitliažinystės (счетоводство) ir komercijos matematikos; stojantieji į gelžkelio skyrių — iš fizikos ir ir neorganiškosios chemijos.

Apdraudimo skyrius. Šį skyrių gali sau pasirinkt norintieji darbuotis valdiškose ir privatinėse apdraudimo įstaigose. Išguldoma šie dalykai: matematikos enciklopedija, apdraudimo matematika, apdraudimo teisė, apdraudimo statistika ir apdraudimo ekonomika. Beto, praktikiški darbai: gyvybės apdraudimo ir apdraudimo nuo ugnies.

Banko skyrius. Šis skyrius prirengia darbininkus valdiškoms ir privatinėms banko įstaigoms. Žymiausi dalykai šie: politiškoji aritmetika, finansiniai skaitliavimai, korespondencija rusų ir svetimose kalbose ir kit.

Pedagogijos skyrius. Čia prirengiama mokytojus vidutinėms komercijos mokykloms. Didžiausia doma kreipiama į tuos dalykus, kurie reikalingi mokytojams, pav. mokyklos pedagogika, mokyklos higiena, įžanga filosofijon ir panašus dalykai.

Gelžkelio skyrius. Šis skyrius tinka norintiems užimti tarnystę prie gelžkelio. Svarbiausią vietą čia užima technikos mokslai: techniškoji eksploatacija kelių srityj (по службѣ пути), signalizacija, telegrafija, centralizacija, elektrotechnika, elektrosignalizacija, telegrafas ir kit. Išguldoma dar ir ekonomijos bei teisės mokslai k. a.: ukiškoji ekonomija, finansų teisė, prekybos teisė, ekonomijos geografija ir tt. Tai skaitoma trečiame kurse.

Ketvirtam kurse skaitoma: kelių pramonė, mokslas apie mašinas, prekiažinystė, gelžkelinė statistika, muitai, komercijinė eksploatacija, gelžkelio teisė, higiena ir kit. Beto, dar reik atlikt praktikos darbai.

Kad gerai pritaikint teorijos žinias praktikoje, šio skyriaus studentai butinai privalo ištarnaut prie gelžkelio bent du mėnesiu.

Apkainavimo mokesčių (оцѣночно - „податной). Išsirinkę šį skyrių gauna platų išlavinimą teisės bei ekonomijos mokslo srityse.

Pirmaeiliai dalykai šiame skyriuje šie: kredito smulkaus teorija ir technika, kooperacija, finansų mokslas, praktikos darbai iš finansų. Taipogi plačiai supažindinama su administracijos įstaigomis, organizacija bei veikimu jos organų Rosijoje ir Vakarų Europoje.

Studentai, pabaigę 2 ekon. skyrių, gauna ekonomijos mokslų kandidato laipsnį; baigę komercijos skyrių — komercijos inžinieriaus laipsnį.

Mokslas Institute tęsesi 4 metus. Pastojimo sąlygos lengvos, nes nereikia jokio konkurso. Šiek tiek sunkiau pastot į komercijos - technikos skyrių; ten atestatų konkursas. Merginoms baigusioms moterų gimnazijas, reikia laikyti ekzamenas iš matematikos ir vienos svetimų kalbų.

Už mokslą komercijos skyriuj reik mokėt pusmečiais po 55 rub., ekon. — po 50 rubl.[1]).

Prie Instituto yra fundamentalė biblioteka, susidedanti iš 10625 vardų ir 22685 tomų kningų; ten pat kiekvieną dieną adara skaitykla. Beto, neseniai dar įsteigta rankvedžių biblioteka, iš kurios kiekvienas studentas gali veltui naudotis reikalingomis kningomis.

Institute išeina du laikraščiu: „Извѣстія Кіевскаго Коммерческаго Института“ ir „Студенческій бюлетень Кіевск. Коммер. Инстит.“. Pirmąjį leidžia profesoriai, antrąjį — studentų savyšalpos draugija.

Siunčiant prašymą (direktoriaus vardu) reikalingi šie dokumentai: atestatas, arba notaro paliudyta atestato kopija, gimimo metrikai iš Dvasiškos Konsistorijos, kareiviavimo paliudijimas (свид. о припискѣ къ призывному участку по отбыванію воинской повинности), luomo dokumentai ir 3 fotografijas. Beto reik butinai kartu pristatyt nuo viršminėtų dokumentų kopijos, savo ranka parašytos. Reikalauja kartu su dokumentais siųsti ir pinigai už pirmąjį pusmetį.

Prašymai priimama rudeny iki 15 rugsėjo, pavasary iki 15 sausio.

---

[1]) Nuo naujai stojančių dar reikalaujama 2 rub. Tie pinigai skiriama padidinimai rankvedžių bibliotekos, kuria gali kiekvienas dyka naudotis.

Tuotarpu Institute tebėsam tik 4 lietuviai, užtat pageidaujama daugiau draugų.

Norintiems pastot, patariama išsirašyt iš kancelerijos „Правила о пріемѣ“.

Instituto adresas: Кіевъ, Коммерческій Институтъ, Бибиковскій бульваръ.

Kijevo Komercijos Instituto studentas *M. Narjauskas.*

Amžinasis pavyzdys.

Kas nori pasekmingai darbuoties visuomenes labui, platinti tiesą tarp žmonių, tas negali apsieiti be pavyzdžio ir paraginimo.

Kame jo ieškoti?

Kaip ir visados teisybės ir gyvybės šaltinyje — krikščionybėje, o ypač jos įkurėjuje — Kristuje.

Gal pervirš vienpusiai buvo žiurėta į Išganytojaus asmenį praėjusiais laikais, ir galima sakyti, jog ligšiol niekados nebuvo surasta tr pastebėta visi jo veido ruožai, bet visados pasiliks tiesa tai, jog Kristus yra sukoncentravęs (suspietęs) savyje visas žmogaus tobulybės žymes, ir Jis prieš nustebusias akis stojasi kaipo prakilniausias pavyzdys įvairių įvairiausiems uždaviniams vykinti ir tai *kiekvienoje pakraipoje.*

Viduramžiuose rodoma Kristų dažniausia kaipo asketą, su sukankintu ir ruščiu veidu, pasninkaujantį tyruose kiauras naktis pagrimzdusį maldose, mokinantį nusižeminimo, neturto, atsitolinusį nuo laikinių daiktų, vientik kalbantį apie savęs išsižadėjimą, ir kryžiaus nešiojimą, . . . ir tie tobulybės ruožai buvo teikiami visiems sekti. Buvo taipogi garbinama su ypatingu maldingumu Kristaus kančia,

Jo kryžius.., Buvo sekama paskui Kristaus ir Alyvų daržan ir ant Kalvarijos kalno... daug kovota del Jo grabo. . .

Kiek vėlesniai kalbėta apie Išganytojaus meilę ir buvo teikiama garbinti Jo širdis. . . Vienok toje širdyje buvo daugiau pastebiama tai, kas Ją apsupa, negu, kas Joje slepiasi; buvo rodoma erškėčiai į Ją įsmigę, durtuvas, kursai buvo Ją pervėręs; kryžius, kursai iš Jos liepsnos iškįla, negu meile, kuri Ją uždega. Ir vėl daug buvo kalbėta žmonėms apie jų piktybę, apie atgailos reikalingumą, apie butiną reikalingumą kentėti ir t. t. Ir čia tik priminimai, grąsinimai, grumojimai...

Žmonės tiktai žiurėjo į viršgamtiškus, mistiškus liudėsio pilnus ruožus, į Jo kančių ruožus ir patįs trokšdavo įgyti tuos ruožus. Vienok su laiku taip pasidarė, kad kaikurie, daugiau kraštutinieji, besistengdami vergiškai sekti Kristuje tai, kas Jame buvo viršgamtiška, vis daugyn ir daugyn pradėjo apleisti Jo *bendrai - žmoniškuosius* ruožus.

Iš čia kįla askėzė aštri, liudna, atsitolinusi nuo gyvenimo.,. Vargiai joje bepažintu Išganytojas savo mokslą taip labdaringą, tiesų, pilną gyvybės atsižvelgimo ir meilės.

Ačių tokios aštrios Jansenistiškos askezės įtekmei ir ačiu daugybei veikalų, iš jos išaugusių, buvo gvildenama *išimtinai* vidujis vienatų tobulinimasis, niekais leidžiant visa tai, kas visuomenei pridera. Taip išsidirbo kaikuriuose visuomenės sluogsniuose pažiuros į žmogų ir jo uždavinius greičiau subjektivios; iš to pasidaugino asketų, bet toli gražu ne gerų krikščionių skaitlius. Ir kas toje versmėje neįžiurės antivisuomenino elemento — netikrų šventuolių, kurie bažnyčiai yra vientik smugiai[1]).

[1]) Rašydamas šitus žodžius, toli gražu nekįlu prieš krikščioniškojo asketizmo pamatą; čia vien tik priešinuos išnaudojimams, kilstantiems iš netikusio krikščioniškosios askezės supratimo ir pritaikinimo. Visame kame turi buti *saikas*, *lygsvara ir harmonija*, ir kas svarbiausia—*tvarka*. Tvarka—gi mus moko lipti laiptais, pradėjus nuo žemiausio—lig augščiausio, bet niekuomet—praleidus pamatinius laiptus, siekti viršutinių: sveikas

Net amžinai minėtinas veikalas „Apie Kristaus sekimą“, dvelkiąs nežemiška išmintimi, nepaduoda krikščionybės dvasios visoje pilnumoje, nes jis apima vien tik *subjektivią* Išganytojaus sekimo pusę. Toji gi moko vien tik apie santikius sielos su Dievu ir tai vienuolio sielos, visai apleidusi objektivią pusę, vadinasi, tą, kuri mokina, kas artimui ir visuomenei pridera nuo žmogaus. Užtat labai klysta tie visi, kurie, neatsižvelgdami, *kam* ir *kokioje epochoje* toji kninga buvo sustatyta, šiandien arba vergiškai priima visus jos žodžius, arba jais piktinasi.

Bet žengkime toliau. Pažymėtina, kad lig pat šios dienos buvo garbinama visos Kristaus gyvenimo pusės: Jo kudikystė, užslėptasis ir apaštališkasis gyvenimas, Jo kančia, garbingasis gyvenimas,... buvo garbinama taippat Kristuje filozofas, perviršijantis visus pasaulio gudruočius, mažai tuotarpu įsigilinta ligšiol į visuomeninius Kristaus darbus — į tą *džiaugsmą ir linksmybę*, kuriuo Jisai apdovanojo pasaulį, ir į tą ypatingą viešpatiją, kurią yra paskelbęs ant žemės — viešpatiją, kuri gali padaryti visus begaliniai laimingais, jei tik ją priimsime; viešpatiją *teisybės, ramybės ir meilės.*

Šiandien prisiartino valanda atadengti nuo to stebuklingo altoriaus ir naujų tobulybės ruožų, mažai ligšiol žinomų, pralinksminti nusikankinusią žmoniją.

Dabar tuo žvilgsniu patsai gerasis laikas. Žmonija yra persilpna kaip siela taip lygiai ir kunu. Jau jos nebepatenkina tie juodi paveikslai, kuriais labjausiai ligšiol buvo apdovanojama..., pervirš ji yra pesimistiška ir nusilpusi, vargiai beišeis kas gero ją bauginus, persilpnas jos tikėjimas — nebegali jos pritraukti prie tikėjimo grumojimai. Ji serga: kaip ligoniui, jai reikia *pastiprinimo, vilties, džiaugsmo žodelių*; yra sušalusi — jai reikia sau-

---

protas lygiu budu moko nelaikyti priemonių tikslu ir tikslo nepašvęsti priemonėms.

Manau teisingai galima primesti lenkų (nekitaip ir su lietuviais — *vert.*) asketiškajai literaturai, kad ji visiems be skirtumo tikintiesiems paduoda vien-tik augščiausius laiptus ir tuos pačius delei jų senumo griaudžius (trupius), tuotarpu apleidžia viduriniuosius ir žemesniuosius, ir pagaliaus nekaip neatskiria tikslo nuo priemonių. Iš čia blogybių versmės: atsitraukimas nuo religijos „prasčiokėlių“, o toji klaidinga pažiura atstumia daugelį netik nuo maldingumo bet ir nuo tikėjimo.

lės šilumos; ji pradeda apmirti — jai reikia gyvybės veiksnių; jau ir be to ji yra pervirš įsibaisėjusi gyvenimo — nebereikia jos dar labjau nuo jo baidyti, vis kartojant, kad „gyvenimas—vėjai ir kad viskas pasaulyj tuštybė“, vis tai kalte kala jai mažne kiekvienas mąstytojas, kiekvienas poetas. Priešingai, visokiais argumentais jai reikia aiškinti, jog gyvenimas — tai begalo didis turtas, jog pasaulis yra iškilmingas, reikia jis raginti gyventi, išradinėjant gyvenimo vertę, reikia tik jis išmokinti gyventi.

Tebuna man leista įsprausti keletą pažymėjimų iš Išganytojaus asmeniško gyvenimo virš minėtai pažiurai paremti.

Vienas dalykas Kristuje mus stebina: nesulyginamas tiesumas ir statumas Jo apsiėjime.

Be daugybės stebuklų, kokiuos padarė Kristus, pažymėtina, jog, palyginant Jį su visais šventaisiais, Išganytojas pasirodo savo šventenybėje užvis žmogiškesnis, t. y. daugiausia mums žmonėms panašesnis, nepriskaitant, žinoma, nuodėmių, ir giliausiai atjaučiąs žmogaus esmės reikalavimus.

Atjaučia Jis su neišmatuotu intensivumu, taip tariant, su didžiausiu įtempimu visa tai, kas žmogaus širdį paliečia; skausmą, baimę, ilgėsį, nuliudimą — nuliudimą ligi kruvino prakaito; nerimastauja, matydamas kartybių taurę, kuri jo laukia, net ją matydamas, rodos, imąs svyruoti ir abejoti... Giliai atjaučia gailestingumą, užuojautą, linksmybę ir dėkingumą, ir kas visusvarbiausia meilę; atjaučia rustybę ir apmaudą. Rodo širdies atvirumo reikalin gumą prietelių tarpe; kentėjimuose - gi jieško užuojautos ir tos paguodos, kokią gali suteikti prietelystė. O kaip Jis moka atsidėkoti už širdį, parodytą jam kentėjimuose!

Svarbiausia, mes Jį matome gyvenant tarp žmonių ir su žmonėmis.

Jis pradeda savo pasiuntinystę nuo dalyvavimo vestuvėse, kur pats sutvirtina moterystės ryšius, kurie ligtol buvo kažkokiame paniekinime. Pakeldamas ją į Sakramento vertybę, padeda pamatą šeimininiam gyvenimui — tam žmonių giminės lopšiui. Tenai užtariant savo

motinai padaro pirmą stebuklą, kad palengvinus šeimininkui jo laikiniame kėblume (kurio, matomai, nieku nelaiko). Nuo to laiko Jis nuolat minios apsuptas, pilnas gailestingumo gausiai sėja tarp žmonių savo mielaširdystės turtus.

Visa, kas yra žmoguje atranda Jame atbalsį. Net ligi ašarų prieina Jo užuojauta, matant įvairius žmonių vargus, ir negali šaltai žiurėti į ašaras.

Gydo ligonius, palinksmina nuliudusius, mokina nemokančius, pastiprina alkstančius ir nusilpusius, suminkština sukietėjusius, dovanoja priešams, nusidėjėliams atleidžia nuodėmes, numirėliams grąžina gyvybę.

Žmonių prietelystės nešalinas: sutinkame jį kalbant su didžiunais, su farizėjais, muitininkais — prie prietelių leidžia save vaišinti. Susieina su nusidėjėliais, apgina ir paliuosuoja iš nuodėmių viešą nusidėjelę, laimina vaikus, ir visus priglaudžia prie širdies.

Koks tiesumas Jo apsiėjimuose, kalboje, koks žodžių vaizdingumas ir koks įsileidimas į paprasčiausius žmonių reikalus!

Kaip Jis rupinasi, kad tie, kurie Juomi pasitikėjo, nenusilptu iš nuovargio kelyje, nes Jis žino juos ištolo atėjus.

Nors Kristus mokinte mokino ir bažnyčioje — vienok nelaukdavo, kol patįs žmonės prie Jo ateis, bei Pats ėjo į žmones ir įsimaišydavo minion.

Visur buvo galima Jis sutikti: turgavietėse, gatvėse, ant viešųjų kelių, rumuose prie didžiunų, ir prie vargšų — o žmonės kiauras dienas grudėsi prie Jo. Kiekvienam buvo galima lengvai prie Jo prieit. Mokino tukstančius žmonių, sugėdindavo savo išmintimi ir nesididžiuodavo kalbėtis su nusidėjelė - samaritone, jai aiškinti, atskleisti dangiškos viešpatijos šaltinį. Visas buvo atsidavęs žmonėms, jais rupindavosi savo maldose. Užtat nesišalino nuo žmonių, priešingai, taip su jais susiartindavo ir su jais bendraudavosi, kad farizėjai net piktinosi, vadindami Jį girtuoklių ir nusidėjelių prieteliumi.

Taigi visuose savo žmogystės ruožuose Kristus pasirodo tobulas žmogus, pavyzdis visiems žmonėms sekti. Jo

veikimas pasiekė visas visuomeninio darbo šakas, ir taip mus rište surišo su ta priederme visuomenės gerovei dirbti, kaipo išganymo sąlyga.

O kad Jis jo nesuorganizavo, tai delto, kad tą pasiuntinystę pavedė savo apaštalams. Jau pirmame amžiuje po Jo atėjimui matome jau prakilnų krikščioniškos bendrijos, paveikslą, kurioje tobula organizacija patenkindavo visokius žmonių reikalus[1]).

Pažymėtina taipogi, kad Kristus neatskiria savo pasiuntinių, jų neuždaro, bet siunčia juos į žmones, į visus pasaulio kraštus skelbti „Linksmosios Naujienos“, kuri privalo atgimdyti pasaulį. Siunčia juos su ramybės ir meilės obalsiu. Tiesa, prieš išsiųsdamas pasakė jiems kelioms dienoms pasitraukti tyruosna, kad „bent kiek atsilsėtu“, bet tai tik laikinai juos atskiria nuo žmonių, kad jie vieni palikę pasisemtu sau pajiegų tolimesniam darbui.

Kristus yra pasakęs, jog Jo viešpatija ne iš šio pasaulio—tai tiesa, vienok nereikia sanprotauti, buk toji viešpatija nieko bendro neturinti su šiuomi pasauliu. Sakydamas tuos žodžius Išganytojas norėjo tik perspėti, kad Jo viešpatija nėra tai laikinė monarchija, kurios žydai taip laukė iš Mesijo, bet kad ji yra dvasinės harmonijos karalystė—meilės darbams daryti.

O, kaip dažnai ir kaip griaudžiai apie tą karalystę minėjo!

Tikrai, kas skaito ir supranta Evangeliją, tas aiškiai pamatys, jog Kristus tam tik ir nužengė iš dangaus ant žemės, kad įkurus dvasios karalystę; tuo tikslu Jis surinkęs Apaštalus, padarė juos savo bendradarbiais. Ir mus Kristus kviečia prie to garbingo darbo! Tiktai supraskime tą Jo pakvietimą. *„Ko jųs čia stovite be darbo visą dieną? —eikite mano vynuogynan!“* Kaip geradaringa ir graži yra toji Kristaus karalystė. Kame tik tikrai jinai pasirodo—ten gerovė, ramybė, džiaugsmas, pažanga; kame jos pamatai sugriauti — tenai pesimizmas, naktis ir chaosas!

---

[1]) Žiur. *K. Lipke.* Nowe prądy i ideały społeczne.

Ar ne tos pačios karalystės reikalingumą taip aiškiai nujaučia šių laikų gadynė—teisybės, lygybės, meilės ir tikros liuosybės karalystės? Ar-gi toje karalystėje ir nepasirodo tas prakilnus krikščioniškosios demokratijos vaizdas, kurios obalsis pasigirdo iš amžinai minėtino Leono XIII lupų? Antgalo ar Kristus su savo visuomenine programa begaliniai neperviršijo drąsiausių socialistų svajones—jas įvykindamas gyvenimun? O pirmoji krikščionių bendrija ar-gi neparodė pasauliui prakilniausio komunizmo paveikslo, apie kokį revolucija nei svajote nesvajojo, nes tai buvo komunizmas iš liuosos valios?—ir ar-gi nebuvo pirmųjų krikščionių papročiai žymėte pažymėti tos dvasios, kurios musų visuomenė taip karštai trokšta?

„Blogai sekasi pasauliui“ — sakome mes nusiminę. Bet ar ne delto blogai sekasi, kad krikščioniškasis idealas liko išdalies musų išmestas, ir išdalies išsigimė, ir da taip, kad kaikurie, spręsdami iš tikinčiųjų apie paties tikybos vertybę—drįsta tvirtinti, buk krikščionystė atgyvenusi savo amžių!..

Ar-gi ne delto blogai sekasi, kad vieni atsitraukė nuo Kristaus, o kiti supranta Jį atvirkščiai?

Plačiai suprastas atsivertimas prie Kristaus ir kaskart gilesnis Jo Evangelijos supratimas — tai vienintelė pagalbos viltis.

„*Viską atnaujinti Kristuje*“ skamba obalsis, su kuriuomi pasveikino krikščioniškąjį pasaulį dabartinis Kristaus įpėdinis. O, kad mes galėtumėme suprasti tuos išganymo žodžius!

Tai reiškia — atnaujinkime savo gyvenimą, kad jis pasidarytu krikščioniškas „dvasioje ir teisybėje“, atnaujinkime savo papročius, kad jie pasidarytu nesutepti, savo mintis, kad jos butu skaidrios, savo širdį, kad ji butu pilna meilės ir išminties, o atnaujinkime savo maldingumą, kad jis apvalytas nuo bergždžio formalumo, butu tikras gyvenimas sulig Dievo.

Tebuna musų dievobaimingumas geriaus darbuose, nekaip žodžiuose, darbuose, kurie apimtu visas meilės darbo šakas. Nerumbėkime, kame užsidarę, priešingai, eikime su Kristumi į žmones dirbti visuomenei, o eikime

su optimizmo spinduliais—su degančia širdimi ir atmerktomis akimis visame kame, kur tik žmonėms reikia pagalbos; žengkime pirmyn sėdami prakilnius idealus, kad nors ir menkais keliais eidami, neustotumėme laikę savo žvilgesį pakeltą augštyn ir kartu kitus augštybėsna keltumėm.

Neužtenka duoti vien tik *duonos kunui*, bet ir *sielai reikia dangiškų minčių*, nes ne viena tik duona žmogus tėra gyvas. *Nestumkime* nuo savęs *nei vieno* savo į nieką neatsižvelgiančiu aštrumu; nepasmerkkime!.. Tik žengkime į kaskart platesnius plotus, visus patraukdami ten, kame gerovė viešpatauja, nes pasaulio tikslas — kilimas augštyn.

Iš lenkų kalbos vertė *K. P.*

Iš moksleivių gyvenimo.

Vilkaviškis. Vietinė vyrų gimnazija įsteigta 1906 metais komiteto, susidedančio iš žydų, gudų, lietuvio ir totorio.

Pradžioj buvo tik 2 kl., o pereitais metais buvo pirmas išleidimas iš aštuonių klasių. Už mokslą mokama nuo I — 4 klasių po 100 rubl, nuo 4 — 8 po 150 rubl. Kaip matom gana brangiai, nors nuo valdžios kiekvieną metą gaunama į 25 tukstančius rubl. pašalpos. Komitetas gimnaziją nori atiduoti į valdžios rankas; pastaroji žada 60 tuk. rub. namui pastatyti; tik nerandama atsakančios vietos.

Valdiškos gimnazijos galima tikėtis (gal) už kelių metų.

Moksleivių skaitlius nevisai mažas: (Žiur. „At.“ № 10) į 270 m.

Lietuvių moksleivių gyvenimas čion „nepuikiausias“: gyvena gana ankštai (žem. kl.) — nedideliuose ir žemuose kambariuose.

Valgį tėvai tankiausiai atveža iš kaimo. Mokiniai vyresnių klasių užsidirba sau duoną; kai-kurie ir už mokslą.

Disciplina moksleiviams gana sunki: vaikščioti galima ligi 7 valandai. Kambariuose, kame gyvena daugiau 3 mokiniai, duodama sansiuviniai „žurnalai“, į kurį mokinys išeidams ir grįždamas kambarin turi užsirašyti. Į kambarius tankiai lankosi mokytojai. Delei šių priežasčių kai-kurie mokiniai (ir lietuviai) stengiasi iš Vilkaviškio pabėgti.

Tėvo pėdų Sekėjas.

Dotnava. *Ukio mokykla.* Manau neprošalį bus pranešus draugams — moksleiviams kaikurias žinias apie musų mokyklą. Nekalbėsiu čia, kaip jau tai buvo pirmiaus daryta, apie jos svarbą ir apie tai, kad ji yra gan tinkama vieta norintiems lavintis specialiai agronomijos srityje. Apie vis tai musų visuomenė, tikiuos, jau žino iš pranešimų praėjusių metų. Atkreipsiu tik moksleivijos domą į įvykusias svarbias permainas del mokyklon stojimo sąlygų. Permainos tos — tai padidinimas reikalavimų nuo stojančių mokyklon. Motivai šių permainų, tai mokyklos vedėjų noras išgauti daugiaus laiko specialiams dalykams, kaipo svarbiausiems šioj mokykloj. O tai ir pasiekta išdalies, jei atsimes tuli dalykai, kurių žinojimas bus reikalaujamas prie įžengiamųjų kvotimų.

Programa 1914 metams išrodo šitaip:

Tikyba. Trumpa Senojo ir Naujojo Įstatymo istorija. Katekizmas (lig sk. apie Viltį), Liturgika. Vadovėliai—*Bončkovskio.*

Rusų kalba. Etimologija ir sintaksė. Žinojimas gramatikiškų ir sintaksinių taisyklių. Rašliavos teorija 4 kl. realinės mok. kursas. Rašto darbas aprašamojo turinio. Pavyždžiai įvairių ypatybių kalbos iš rusų rašytojų. Vadovėliai: Etimol. ir Sint. — *Smirnovskio, Kirpičnikovo*; chrestomatija — *Martinovskio, Galachovo*; rašliavos teorija — *Smirnovskio, Bielorusovo.*

Istorija. Visuotinoji istorija (senų, vidurinių, naujų amžių), Rosijos istorija Visuot. ist. vadovėliai: *Vinogradovo, Ivanovo, Malyševo.* Ros. ist. — *Ivanovo, Elpatievskio.*

Geografija. Trumpos žinios iš matematiškos ir fiziškos geografijos; visos žemės dalįs. Europos ir Rosijos geografija. Vadovėliai visuot. geogr. — *Ivanovo, Kruberio*; Europos geogr. — *Smirnovskio*, Ros. geogr. — *Lebedevo.*

Aritmetika. Pilnas teoretiškas kursas ir užduočių dirbimas. Vadovėliai: *Malinino* ir *Burenino, Kiseliovo.* Užduo-

čių rinkinys — *Sapošnikovo* ir *Valcovo*, *Malinino* ir *Burenino*, *Vereščagino*, *Arbuzovo*, *Minino* ir *Baranovo*.

Geometrija. Elementaris kursas miesto 4 kl. mok. programoje. Vadovėliai: *Vulicho*, *Šafranovo*, I — IV dal. *Mironovo*.

Algebra. Lig kvadratinių I-jo laipsnio lyginių. Vadovėliai: *Malinino* ir *Burenino*, *Kiseliovo*.

Fizika. Elementarios žinios iš kurso Malinino moterų mokykloms.

Taigi, išskiriant gamtos mokslus, naujai stojantieji turės laikyti kvotimus iš pilno kurso miesto mokyklų, nepaisant to, kas ką yr' baigęs. Sulyginus su praėjusių metų programa, šiųmetė yra diktokai padidinta.

Mokyklon priimama vaikinai 16 — 18 m. Priėmimas kandidato turenčio virš 19 m. priguli nuo pedagogiškos tarybos nutarimo. Stojantieji mokyklon privalo but sveiki, neturėt fiziškų ydų, kliudančių darbe. Pertikrinimui to, kandidatai apžiuromi gydytojaus. Mokykloj naudojasi 25 valdiškomis stipendijomis ir 3 Kauno gub. dvarininkų.

Stipendijai gauti reikia paduoti prašymas išanksto. Kelios stipendijos yra išduodamos pirmais metais. Pirmenybė — gimusiems Kauno gub. Valdiški stipendiantai baigę mokslą, turės atitarnauti Ukio Departamente tiek metų, kiek metų naudojasi stipendija. Mokestis už pilną užlaikymą ir mokslą — 200 rublių. Mokama pusmečiais — 100 rb. rugsejo m. ir 100 — kovo. Nuo tarnavimo kariuomenėj mokiniai paliuosuojami iki baiginui mokslo mokykloje, arba išreiškus jiems patiems norą ir iki 24 metų.

Kvotimai 20 rugp. Prašymai reikia siųsti lig 14 rugp.

Mokykloje yra šios moksliškai - padedamosios įstaigos: kningynas, kabinėtai: mineralogijos, botanikos, anatomijos ir zoologijos, žemdirbystės ir fizikos, chemiška laboratorija, meteorologijos stotis, šiltnamis, bandymai su augalais, ferma su pienine, bandymo laukas, sodnas ir daržas.

Raginti moksleivius - lietuvius stoti šion mokyklon, regis, nėr ko. Kiekvienas gerai numano, kur jam patogiau mokintis ir koki mokslo srytis jį labjaus traukia. Norintiems arčiaus susipažinti su programa patariu ją išsirašyti tokiu adresu: Датновъ, Л. Р. ж. д. Въ канцелярію Ковенск. с. - х. уч.

Draugams, norintiems sužinoti smulkmenas, mielu noru patarnausime. Meldžiame kreiptis per „Ateities" Redakciją.

El — Er'as.

Kedainiai (Kauno red.). Kedainiai—nemažas miestelis, stovintis ant Nevėžio kranto. Gyventojų ir gi nemaža, žinoma, daugiausiai žydų ir „lenkų“ —sulenkėjusių lietuvių.

Čia 1910 metais Stolypino dvare, kursai stovi 12 varstų, atstu nuo Kedainių, tapo įkurta 4-se miesto mokykla (dabar prad. augšt. mok.). Joje mokinasi:

klasė	lietuv.		lenkų		rusų		vokiečių		žydų		Išviso
	bern.	mer.	bern.	mer.	bern.	mer.	bern.	mer.	bern.	mer.	
I	8	—	8	4	6	—	3	—	6	4	39
II	7	—	13	1	4	—	1	—	7	5	38
III	2	1	4	5	1	1	—	1	11	3	29
IV	3	—	5	—	3	—	1	—	4	8	24
Išviso	20	1	30	10	14	1	5	1	28	20	130

Taigi matom, kad lietuviai savo skaitlingumu užima tiktai 3 vietą, bet su laiku, galima tikėtis, kad lietuvių skaičius pasidaugins.

Kas-link laikraščių skaitymo, tai lietuviai daug pirmyn nužengė, palyginant su pernykščiais metais: pernai pareidavo į mokyklą tiktai 1 „Pavasario“ ekz., šįmet gi pareina: 6 ekz. „Ateities“, 3 ekz. „Garnio“ ir ekz. „Pavasario“.

S—ka.

Mažeikiai. Musų priekybos mokykla, nuo šio rudens perkeičiama pilnon VII kl. Komercijos mokyklon.

Neseniai inspektorius darė reviziją kiekvienoje klasėje. Užgynė mokykloje kalbėti lietuviškai; namie, ant gatvės, girdi, kaip kas nori, taip ir kalba.

Dirsė.

Dorpatas. Kaip kalbama, universitas išreiškė pageidavimą, kad trįs studentai stačiatikiai, taip vadinamieji „pihristai“ patįs išstotu iš uuiversito. „Pihristais vadinasi žydai priėmusieji Suomijoje pas pastorių Pihr'ą liuterių tikyba tuo tikslu, kad turėtu teisę pastoti į universitus. Švietimo ministerija radusi tokius studentus, kurie per tokį trumpą laiką pereina iš vienos tikybos į kitą, negeistinu elementu universite.

Al. Pt.

Bibliografija ir kritika.

L. Cl. Fillion **Historyczne istnienie Jezusa Chrystusa a racyonalizm współczesny.** Tłumaczył R. K. 1913 r. 80 k. p. 114.

Didžiausias absurdas minioje randa šalininkų. Pirmas absurdišką hipotezę, jog Kristus neegzistavęs, paskelbė francuzas Dupuis (1742-1809). Jis klausiman, ar Kristus yra realė ar idealė ėsybė—atsako—realė, nes jis yra saulė[1]).

Toliau vokietys Bruno Bauer'is (1809—1882) savo veikale „Christus und die Caesaren der Ursprung des Christentums aus der römischen Griechentum“, išleistame 1877 metais tvirtina, jog krikščionijos įsteigėju nėsąs Kristus, nes jis neegzistavęs.

Su Bauer'o mirtimi palaidota kuriam laikui ir jo absurdiška hipotezė. Ją atgaivino Albertas Kalthoff'as (1850—1906). Savo kningoje „Das Christus-Problem“ jis stengiasi išrodyti, jog krikščionija—tai vaisius didelių visuomeninių su-

[1]) Dupuis'o raštai—historiškas Kristaus negavimas—davė progą p. A. B. parašyti kningutę: „Comme quoi Napoléon n'a jamais existé“. Šios kningutės autorius išparodinėja (prisilaikydama Dupois'o metodo), jog Napoleonas, apie kurį tiek buvo rašyta, neegzistavęs: tai girdi, alegoriškas asmuo, saulės personifikacija. Visa, kas apie Napoleoną parašyta, paskolinta nuo saulės Ir ištiesų, sako autorius, Napoleonas tai saulė, kuri teka rytuose (Elbos sala), leidžias vakaruose (Šv. Elenos sala). 4-jo broliai-keturios metų dalįs; 12 maršalkų—12 zodiako ženklų—žodžiu jo historijos ruožai skolinti iš saulės legendos. (Iz. G.).

iručių. Naujausiai tą klausimą judina matematikas W-B Smith'as ir filosofas Jensens'as. Šių teorijų išdėstymui pavesta pirmoji kningos dalis.

Antroje p. Fillion'as tyrinėja historiškus pamatus, kuriais remiasi Kristaus egzistavimo faktas. Štai tie priparodymai:

1. Pagonų historikai: Plinius Jaunesnysis, Tacitas, Svetonius.

2. Žydų filosofas Filonas Aleksandrietis (aiškinama delko šis nieko nerašė apie Kristų, nors buvo jo bendralaikis) ir historikas Juozapas Flavius.

3. Talmudo raštai.

4. Krikščionių liudijimai: a) Paminklai, b) Kristui priskaitomos kalbos, c) apaštališki tėvai, d) apokrifiškos[1]) evangelijos, e) katakumbos, f) Povilo liudijimai, g) Evangelijos.

5. Krikščionijos esybė — Kristaus egzistavimo liudytojas. Gale (82—114) pridėti trįs priedai.

Pirmame (82 p.—97) paduotos Drews'o, Lublinski'o, Maurenbrecher'o hipotezės ir Berlino ginčai.

Antrame (98—108) Andriaus Niemcjewskio „Bóg Jezus" ir jo kritika.

Trečiame (109—112) paduota bibliografija.

Plataus viršminėtų teorijų aprašymo bei išsemančios jų kritikos bereikalo jieškotu skaitytojas šioje nedidelioje knngelėje. Jos tikslas daug siauresnis—supažindinti skaitytoją su Kristaus mitų teorijomis ir parodyti jų menkumą.

Šį tikslą p. Fillion'as, manau, pilnai pasiekė.

Iž. Gustukas.

P. Martin Gander **O. S. B: Naturwissenschaft und Glaube.** Benzingers Naturwissenschaftliche Bibliothek № 8 II Aufl. in-8° 181 S. Einsiedeln, Benzinger 1910. 1, 50 Mk.

Kaip kiekvienas nors ir geriausias daiktas gali buti suvartotas netikusių žmonių blogam tikslui ir tuo budu nevienam pakenkti, taip pat yra ir su gamtos mokslais, Jie atskleidė žmogaus sąmonei pasaulio kilnumą, jo stebėtiną grožį,

[1]) Apskritai vadinasi tokie raštai, kurie į Šventų knngų katalogą nėra įtraukti. Tų knngų parašymą primesdavo kokiam apaštalui bei evangelistui, kad kninga tuo budu greičiau prasiplatintu.

gilias mintis, kurios išeina aikstėn jo prajovuose. Pasigaudamas šitų išdavų ir pasinaudodamas savo dvasinėmis kaip proto taip valios galėmis žmogus, kaipo mintytojas, aiškiaus pamato Dievo išmintį, galybę ir gerumą pasaulio surėdyme. Gamtos pažinimas tat savaime veda prie gerų pasekmių. Tik deja visuomet rasdavosi žmonių kurie mėgindavo suvartoti jį blogiems tikslams: vieni, nustebinti galinga technikos pažanga, pačių žmonių įvykinta, panorėjo panerti žmogų puikiose technikos išdavose, kad jisai nebmatytu kitų reikalų, kaip tik materialius; kiti pasiskubino naujausių gamtamokslio išvadų vardan paskelbti galą krikščionystei ir net kiekvienam įsitikrinimui apie Dievo esimą. Aniems pasikėsinimams davė Kristaus mokslo išpažintojai tinkamus atsakus, prie kurių reikia priskirti kad ir ne taip plačiosie ribose nuo 1905 m. išleidinėjamą „Benzingers Naturwissenschaftliche Bibliothek“, kame daliuose ilustruotuose in-12 apie 180 pusl. tomeliuose (jų išėjo jau, rodos, apie 20) trumpai aiškiai ir rimtai gvildenama įvairųs-įvairiausi gamtamokslio ir apskritai patyrimo mokslų klausimai, ypač jų santikiai su tikyba į Dievą. Štai pavadinimai įdomesnių veikalėlių: № 1 — Die Erde, № 2 Der erste Organismus, № 3 —Die Abstammungslehre, № 5 Bakterien, № 4—6 Die Pflanze in ihrem äusseren Bau, № 9—Die Wunder der Kleintierwelt, № 10 — Darwin, und seine Schule, № 11 — Ameisen und Ameisenseele, № 12 — Das Gehirn u. seine Tätigkeit, № 14 — Der Spiritismus, № 16 — Die fünf Sinne des Menschen, № 17 — Die Vulkane und Erdbeben. Kiekvieno dailiai aptaisyto numerio kaina tik pusantros markės.

Prie šitos „bibliotekos“ priguli kaipo num. 8 ir Gandero veikalėlis „Naturwissenschaft und Glaube“. Čion surinkta daugiaus 50 įvairių-įvairiausių klausimų ir klausimėlių, kurie sukėlė didesnius ar mažesnius ginčus. Iš Šventraščio tegu bus paminėtini: sutverimas, tvanas, Jozue's stebuklas, manna, vienumas žmonių giminės; iš gamtos mokslų: pasaulio pradžia, Kant - Laplace'o hipotezė, pragama, evolucija, Lamarck'as, Darwin'as, Haeckel'is, bezdžionė ir žmogus anatomijos, fiziologijos, embriologijos ir paleontologijos žvilgsniais, gamtos tikslingumas, gamtos dėsniai ir stebuklas ir t. t. Apskritai imant, klausimai svarstyta gan trumpai, išskyrus plačiau aprašytą evoluciją ir jai artimus dalykėlius, tečiau visai gerai nurodyta svarbiausieji klausimo punktai ir atsakymai ir beveik visur nurodyta žymųs veikalai, kur galima plačiaus pasiskaityti apie rupimus dalykus.

Gander'o veikalėlis, kaipo bešališkai, rimtai parašytas, suteikiąs trumpai suimtų žinių apie daug įdomių klausimų, gali

labai gerai patarnauti, kaipo įžanga į anuosius dalykus, ir delto vertas skaityt ir platinti.

M. Reinis.

Die Entwicklungstheorie im Lichte der Tatsachen von *Karl Frank S. J.* Mit 48 Abbildungen. Freiburg. Herdersch, Verlagshandlung. 1911. Kaina—3 M.

Visa beveik rusiška literatura, paliečianti organizmų evoluciją, išskiriant kelias kningas ir straipsnius žurnaluose „Вопросы философіи и Психологіи", „Богословскій Вѣстникъ" ir „Вѣра и Разумъ, apie kuriuos kitą gal kartą pašnekėsime, labai siaura iš to atžvilgio, kad beveik visiškai perimta siaura materializmo dvasia. Gyvybė aiškinama mechanistiškai (yra išskyrimų; prie vitalistų priguli pav. profesoriai histologijos Ognev'as ir Karpov'as Maskvos universite; prof. botanikos Borodin'as — iš Petrapilės, žinomas botanikas, akademikas Famincyn'as prof. botanikos Purievič'as iš Kijevo), organizmų evolucija monofiletiškai, siauroje dogmatiško darvinizmo (retai lamarckizmo) dvasioje. Taigi studentui gamtininkui krikščioniui kaip-kada prisieitu striuka, jei neišeitu kningų svetimomis kalbomis, apšviečiančių šį klausimą kritiškiau, bešališkiau. Pradedančiam rekomenduočiau šią recenzuojamą kningą. Autoriaus metodas labai pagirtinas, nes išpradžių paduoda paleontologijos faktus ir iš jų sprendžia, ką-gi, ištikro, iš faktų galime spręsti apie organizmų evoluciją. Prieina prie šių išvadų: organizmai mainosi, evolucionuoja; evolucija—polifiletiška; yra didelis principialis skirtumas tarp organizmų ir negyvos medegos (ypač gerai išrodyta); darvinizmas ir lamarckizmas negal išaiškint net ir polifiletiškos evolucijos; iš faktų geografiško praplatinimo organizmų, simbiozo ir parazitizmo, embriologijos, galime spręsti tik apie polifiletišką evoluciją.

Kninga turi ir silpnų pusių: permaža kritikos darvinizmo, mažas kai-kur skaitlius faktų, pavyzdžių ir t. t. Bet tai menkniekiai, sulyginant, kad galėtu kenkti kningai padėti vispusiškiau mąstyti ir ne tik pradedančiam gamtininkui. Kalba nepersunki. Skaityt bus kur-kas lengviau žinant gerai bent gimnazijos gamtos kursą.

Gamtininkas.

ATSIŲSTOS REDAKCIJAI KNINGOS.

L. N. Tolstojus. P i r m o j i p a k o p a. Vertė ir savo lėšomis išleido M. Kuprevičia. Biržiai. 1914 m. M. Yčo ir B-vė spaustuvėje, pusl. 52. Kaina 15 k.

REDAKCIJOS ATSAKAI.

Miegiui. „Angelas“ —Lermontovo sekimas silpnai vyko: „Garbė veidmainiškumo neturej“, „jis jauną dušelę nešė apsikabinęs“, „pasiliko prasmeje gyvoj“... etc. vis tai netaisyklingi sakiniai. Taspat ir kitose eilėse: „dainelė per visą kaimelį skambėjo“, „ir žvaigždės danguje nedygo“.

Biržiečiui. Įdavėm „Vilčiai“.

K. Žemaičiui. Dr. nori, kad nurodytume klaidas. Štai jos: 1) dr. ne visai taisykliškai rašai, 2) eiliavimo taisyklių neprisilaikai (ritmo ir rimo nedaboji) ir 3) klysti, manydamas tėvynei eilėmis galima patarnauti. Geriau nereik, kaip patarnautum dr. tėvynei, jei visuomet puikiai mokintumeis lekcijas, jei išmoktum gerai lietuviškai ir pildytum kitas savo tiesiogines priedermes.

Petrui Butėnui, Edv. Jatuliui, M. Joniui, Br. Švagždžiui, Br. Bumšui. Folklorą gavome. Ačiu.

Sušalusiam Juozui. Draugo 2 korespondenciji gavome. Nedėsime, nes pirmoji liečia tik jusų šeimynius reikalus, antroji gi neįdomi „Ateities“ skaitytojams.

Spaudos klaida.

„At. “ № 2 korespondencijoj iš Vilniaus V. C. F. m. praleista vienas dalykas, butent: prie dokumentų reikalingų del pastojimo į V. C. F. m. r e i k p r i d ė t i i r p a l i u d i j i m a s a p i e m o k s l ą (atestatas).

Redaktorius ir leidėjas
KUN. A. DAMBRAUSKAS.

Saliamono Banaičio spaustuvė, D. Vilniaus g., № 34.

MUSŲ TAUTINĖS TVĖRYBOS

Žiedai.

PRIEDAS PRIE „ATEITIES“ № 4 (39).

RAUDOS.

Ant tėvų kapų pavasario sulaukus.

III.

1. Tai aš palaidoju
In augštą kalnelį
Savo močekėlę,
Tai aš nupilu
Viešų keleli
Gailioms ašarėlėms.
Oi kaip užeisiu
Ant augšto kalnelio,
Kaip aš pamatysiu
Ir tėvelių kapelius,
Suspaus man širdelę
Mano siratėlės.
Gal neprakalbėsiu
Nei vieno žodelio!..

2. Motinėle mano,
Motinėle brangioji!
Oi jųs susirinksit
In tą kalnelį
Visas pulkelis,
Tik jųs paliksit
Mane siratėlę,
Mane vargdienėlę,
Ant sunkių atodusėlių,
Ant gailių ašarėlių!..

3. Ak, Dievuliau mano,
Dievuliau mieliausis!
Kaip aš pakeliu
Savo akeles
In augščiausią dangų,
Kaip išrėdytos
Dangaus žvaigždelėms,
Kaip apipuošti
Girios medeliai
Žaliais lapeliais, —
Turbut ir aš busiu
Dievo apiekoj,
Turbut užlaikys
Dievas savo rankoj
Mane siratėlę,
Mane vargdienėlę...
Bus mano Dievulis
Mylimas tėvelis,

Panelė Švenčiausia
Mano motinėlė,
Mano užtarytojėlė.

Ašiu močekėle
Už gražų išauginimą!
Niekados jos neužmiršiu
Kolei aš gyva busiu!..

4. Ačiu, močekėle,
Už gerą pamokinimą!

Galas.

Papasakojo M. Kmieliauskiutė, Miroslavo parap., Seinų apskr., Suv. gub.

Užrašė *K. I. L—šius.*

$19^{23}/_{11}$ 13.

DAINA.

Augin tėvas sunelį
Sau didį artojėlį.
Aug, suneli, aug, raiteli.
Ar busi artojėliu?
— Aš užaugti užaugsiu
Artojelis nebusiu,
Tik aš busiu žaunierėlis
Ir karaliaus slugelė.
Ein seselė per dvarą
Pas brolelį klausdama,
Ar sveikysi, brolelį,
Ar sugrįži jaunasai?
— Aš sugrįžti, sugrįšiu
Ir sveikinti, sveikysiu,
Bet jau savo tėveliam
Daug gero nedarysiu.
Lėkė gulbė per mares
Pasilsėt negalėjo,
Taip aš su savo panele
Pasikalbėt negalėjau.
Nuplyš gulbės plunksnelės
Per mares lekiančios,
Taip nuplyš žmonių liežuvis
Ant mus dviejų kalbančių.

Užrašė *P. Paciukoniutė*, Seinų aps Suv. gub.

D A I N A.

Iki gaidžių miegojau,
O po gaidžių išjojau.
Oi liki sveika
Mano jauna mergele,
Aš jaunikis, tu našlelė.
Bernužėli tu mano
Dobilėli, tu mano
Oi kada sugrįši,
Kada atlankysi?
Kada tave jauną matysiu?
Mergužėle tu mano,
Lelijele tu mano,
Kaip sausu lazdelė žydės
Tai tada sugrįšiu,
Tada atlankysiu,
Tada tave jaunau matysiu.
Merga nieko neveikė
Po sodnelį vaikščiojo.
O ji vaikščiojo
Po žalią sodnelį
Sausos lazdos jieškojo.
Oi tu, lazda, lazdele,
Tu, sausoji šakele,
Oi kaip tau liudna
Sausai be lapelių
Taip ir man jaunai
Be mielo bernelio.

Užraše *L. Dulskiutė*, Starkų k,, Vilkaviškio apskr. Suv. gub.

D A I N A.

Linelius roviau, rankas mazgojau.
Nuskandinau žiedelį, į maružių dugnelį.
Ir atjoja bernelis, per lygųjį laukelį.
Mergele mano, jaunoji mano,
Ko tu taip gailiai verki?

Berneli mano, jaunasis mano
Nuskandinau žiedelį į maružių dugnelį.
Mergele mano, jaunoji mano
Aš tau duosiu šimtelį, už aukselio žiedelį.
Berneli mano, jaunasis mano,
Pigus tavo šimtelis, brangus aukso žiedelis.
Mergele mano, jaunoji mano,
Aš tau duosiu žirgelį,
Už aukselio žiedelį.
Berneli mano, jaunasis mano
Pigus tavo žirgelis, brangus aukso žiedelis.
Mergele mano, jaunoji mano,
Aš pats busiu bernelis, už aukselio žiedelį.
Tai kytra buvau, tai išmintinga
Kad prigavau berneli
Už gryno misingio žiedelį.

Užrašė *L. Dulskiutė*, Starkų k., Vilkaviškio ap. Suv. gub.

DAINA.

Zirgeliai sukinkyti
Prie gonką pristatyti.
Sudiev, sudiev, miela sesyte!
Nebegreit pasimatysim!
Matyt—gal pasimatysim,
Susieit—susieisim,
Bet jau drauge vienam burely,
Viens kito nelinksmysim.
Ar gi tu nesigaili
Skirties su motynėle?
Jau surištos tau rankelės
Su rankelėm bernelio.
Verkia tavęs močiutė,
Byra jos ašarėlės:
Kas paslužys sen senutei,
Kaip nebus dukterėlės?

Kas padainuos daineles,
Kas palinksmys močiutę?
Kas vakaras neatlėksi,
Su sparnais gegužėlės!
Nors per dieną kukuosi,
Nors per naktį linguosi,
Bet jau savo motinėlės,
Vargelio nebrokuosi!...
Verkia tavęs rutelės —
Svyruoja be vejelio,
Kad neravės ta rankelė,
Kuri pirma ravėjo.
Tai pabojo kvietkeliai,
Tai suvyto lapeliai:
Gal jie jaučia, gal supranta,
Kad paliks našlaitėliais.
Sudiev, miela sesyte!
Nebegreit pasimatysim!
Jau žirgeliai juodberėliai
Prie gonkų pristatyti.
Kam sumainei žiedelius
Ant baltųjų rankelių?
Tu atradai aštrus takus
Sau galvos nuometelyj!
Dabar jau, sesutėle,
Tarp musų neblaimėt;
Daug vargelių, daug kryželių
Reiks kantriai nukentėt.

Užrašė *O. Paciukoniutė*, Seinų apskr. Suv. gub.

DAINA

Kad aš buvau mažas,
Mažas mažiulėlis
Lopšelyje gulėdamas
Miego nenorėjau.
Oi kaip aš paaugau
Kaip žmonių berneliai,
Po stainelę vaikščiodamas
Žirgeliais gėrėjaus.

Tetušėli mano,
Širdužėli mano,
Kurį duosi man žirgelį
Į žmones leisdamas?
Sunuželi mano,
Baltas dobilėli,
Kuobėriausias, kuogražiausias
Tai tavo žirgelis.
Sunužėli mano,
Baltas dobilėli,
Neduok valios švogerėliams
Žirgelių jodytie.
Žirgelius perjodįs
Kilpeles pardilįs
Nenušersi tokių žirgų,
Kaip pas tetušėlį.

—o—

Kad aš buvau maža,
Maža mažiulėlė
Margoj vygei gulėdama
Miego nenorėjau.
Oi kaip aš paaugau,
Kaip žmonių mergelės
Po klėtelę vaikščiodama
Skrynelėms gėrėjaus.
Motušėle mano,
Širdužėle mano,
Kurią duosi man skrynelę
Į žmones leisdama?
Dukružėle mano,
Balta lelijele,
Kuogražiausia, kuopilniausia,
Tai tavo skrynelė.
Dukružele mano.
Balta lelijėle
Neduok valios anytelei
Skrynelių vožytie.
Skryneles išvožys,
Drobeles išrėžys
Nesukrausi tokio kraičio
Kaip pas matinelę.

—o—

DAINA II.

Oi tu sakal, sakalėli,
Tu augštai lakioji
Išlėkdamas, parlėkdamas
Navynas nešioji
Pasakykie sakalėli,
Ir man navynelę!
Pasakyčiau navynėlę
Bet nelabai gerą
Ba jau tavo mergužėlė
Šiandien šliubą ima
Balnok tarne bėrą žirgą
Josiu pažiurėtie,
Balnok tarno juodbėrėli
Josiu pažiurėtie.
Kaip aš jojau vieškelėliu
Vieškelis drebėjo
Kaip dalypščiau akmenėlį
Ugnelė žėrėjo.
Kaip prijojau prie šventoriaus—
Vargonėliai giėda,
Kaip įėjau į bažnyčią
Klupojo mergelė.

Užtekėjo mėnesėlis.
Tarp dviejų žvaigždelių,
Klupo mano mergužėle
Tarp dviejų brolelių.
Graži mano mergužėlė
Gražiai pasirėdžius,
Šilkų šiubais, šilkų rubais
Levendrų vainiku.
Atsigrįžkie mergužėle
Štai tavo pirmasis.
Atsigrįžkie lelijėle
Štai tavo pirmasis.
Atsitraukie, bernužėlį
Tu šelmi nareli,
Gana mane naravojai
Da jaunų metelių.
Išviliojai aukso žiedą
Nuo baltų rankelių,
Nuo galvelės, nuo gluodniuosios,
Rutų vainikėlį
Dar norėjai išviliotie
Ir nuo motinėlės.

Užrašė *L. Dulskiutė*, Starkų k., Vilkaviškio apskr. Suv. gub.

Patarlės ir priežodžiai.

Iširs, kaip akėčia.
Duodi, kaip žydas pipirų.
Dykas ir per ausį nešeria.
Piktas kaip čemeryčia.
Nemokėdamas ir vyžų nenupinsi.
Susirietė, kaip šuva ant girnų.
Kas šuniui pakels uodegą, jei ne pats.
Puodas puodą peikia—o abiejų dugnai juodi.

Užražė *P. Jukna*, Papilių sodž., Abelių par. Zarasų ap. Kauno g.

—o—

Ir kytra vištа uodega įsidilgina.
Kas to nežino kad nedėlioj' šventa.
Kylis kylį varo, o šlėga visus.
Susivalkios, kaip kumelės galva patvoriais.
Pajuto, kaip gaidys gaidgystę
Nunešė, kaip upė šapus.
Kad nieks neužgėrė, tai nei ne dėkavok.
Gimine, ne giminė, lipk iš grušios.
Svečių valgis iki vartų.
Gniusija, kaip Adomas voverę.
Pliauškia, kaip piemens ant galo dyselio.
Vilkas per paslus netunka.
Kitam tai ir yla skuta, o tau nei peilis neima.
Atminsi, kaip kiaules išginsi.
Raškažijasi, kaip katė prieš darganą.
Pučiasi, kaip varlė prieš dalgį.
Kur šuva laka, ten ir loja.
Prie miesto reik riesto.
Ir bitės piktos, ale saldų medų neša.
Stovi kaip ant vištos kojos.

Mįslės.

Lino linojėlis, bičių sijonėlis, aukšo žiedu žydi? (Žvakė).

Visi joja, o niekas nepašeria? (Slenkstis).

Daug skylių, nėr per ką išlyst? (Rėtis).

Du karveliai čystą geria, du karveliai drumstą geria? (Ratai per balę).

Ko daugiausia tuščiame kišeniuje? (Ruimo).

Kas nepenėtas nutunka? (Ledas).

Pušis linko, nieko nelenkiama? (Saulė).

Užrašė *P. Jukna*, Abelių p. Kauno g.

Redaktorius ir leidėjas
KUN. A. DAMBRAUSKAS.

S. Banaičio spaustuvė Kaune Did. Vilniaus, g. 34.

„Ateities Redakcijoj galima gauti šie „At.“ leidiniai:

№ 1. *M. Vaitkus*: Genijus ir meilė (Poėma). Kaunas, 1912 m. Kaina. . . . kap.

№ 3. Liudvikas Windthorst'as. Parašė *A. Maliauskas*: Kaunas 1912 m. Kaina 6 kap.

№ 4. P. *Kragas*: Z Krasinskis. Kaina 10 kap.

№ 5. „Be bažnyčios nėra išganymo“ (Dogmos ir teologijos mokslas). Iš prancuzų kalbos vertė *Br. Bumšas*. Kaunas, 1913. 10 kap.

№ 6. Ar moteris Joanna buvo kada popiežium. Parašė *P. Malakauskis*. Kaunas, 191 3 m. Kana . . . . . 6 kap.

№ 9. *K. Būga*. Rašybos mažmožiai. Kaina. . . . . 20 kap.

№ 10 *K. Būga*. Kalbų mokslas bei mūsų senovė. Kaina. . . . . 15 kap.

№ 11 P. *Malakauskis*. Krikščionijos laimėjimas 313 m. Kaina. . . 6 kap.

Žemaičių seminarijos giesmynėlis. Kaunas, 1912 m. Kaina 2 kap.

Manuale Devotionis Alumnorum Seminarii Samogitiensis. Cauna 1912 m. Kaina 6 kap.

Išėjo du nauju moksleiviam, dideliai naudingu veikalėliu:

1. *Pr. Dovydaičio*. **Žmogaus išsirutulojimas ir Paleontologija**. Kaina 15 kap.

2. *J. D. Kareivio* **Dvejopas galas**. Apysaka iš studentų gyvenimo. Kaina 10 kap.

Galima gauti Kaune Šv. Kaz. Draugijoje.

Didžiausis Lietuvoj kulturos **dienraštis** „VILTIS“

Kaina: Lietuvoje ir visoje Rusijoje metams 6 rub. pusmečiui 3 rub. vienam mėnesiui 55 k. Užsieniuose metams 11 rub. Adresas: Вильно, Редакція „Viltis“ (Николаевскій пер. № 8.,)

Iš Rygos eina lietuvių darbininkų laikraštis du kartu į savaitę

„Rygos garsas“ Kaina metams su prisiuntimu 2r.50k. Adresas:Рига.Елизаветинская ул. 22

iš Seinų, Suv. gub. eina gražus nedėlinis laikraštis

„ŠALTINIS“ su priedais Artojas, Vainikėlis ir Šaltinėlis kaina metams 2 rub. pusmečiui 1 r. 50 k. Adresas: r. Сейны, Сув. губ.

„AUŠRA“ tautiškas lietuvių katalikų sąvaitinis laikraštis eina iš Vilniaus. Redakcija prie šv. Mikalojaus bažnyčios. Kaina metams 2 r. 50. k.

„PAVASARIS“ sodžiaus jaunuomenės laikraštis, eina iš Kauno (Шоссейная ул. № 24) du kartu į mėnesį Kaina 1 r. 75 k.

„LIETUVAITE“ moterų laikraštis eina iš Kauno, redakcija Maculevičiaus namuose (1-ая Портовая № 5) Kaina metams 2 rub.

„Garnys“ pirmutinis Lietuvoj kulturinis juokų ir satyros laikraštis. Kaina metams 1 rub., užrubežyje 1 r. 50 k. Redakcijos adresas: Kaunas, prie Liet. Kat. Kningyno. Prelato Maculevičiaus namai.

Vienatinis juokų laikraštis Maž. Lietuvoje.

„SUKURYS“ „SUKURYS“ eina vieną karta per mėnesį, „SUKURYS„ gabena kiekviename numeryje dailiai atliktus vaizdus iš lietuvių givenimo Maž. Lietuvos. „SUKURĮ“ leidžia tam tikra bendrovė užsivardijusi „Sėtynas“,' „SUKURIO“ kaina Didž. Lietuvoje metams 2 rbl. pavienis №r. 20 kap. „SUKURIO“ adresas toks:
J. VANAGAITIS, (Tilžėje) Wasserstr. 7|8.

Šaliamono Banaičio spaustuvė Kaune did. Vilniaus g. № 34.